

**ÖZEL VE KAMU İŞLETMELERİNDE
SPORTİF ETKİNLİKLERE
VERİLEN ÖNEMİN İNCELENMESİ
VE ESKİŞEHİR İLİNDE YAPILAN BİR ARAŞTIRMA**

Demet DEMİR
Yüksek Lisans Tezi

**ÖZEL VE KAMU İŞLETMELERİNDE
SPORTİF ETKİNLİKLERE
VERİLEN ÖNEMİN İNCELENMESİ
VE ESKİŞEHİR İLİNDE YAPILAN BİR ARAŞTIRMA**

Demet DEMİR
Yüksek Lisans Tezi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor
Anabilim Dalı

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Demet DEMİR'in Özel ve Kamu İşletmelerinde Sportif Etkinliklere Verilen Önemin İncelenmesi ve Eskişehir İlinde Yapılan Bir Araştırma başlıklı, Sağlık Bilimleri Beden Eğitimi Spor Anabilim Dalındaki, Yüksek Lisans Tezi...01.11.2001...tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı – Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Fethi Hazer

Üye : Prof. Dr. İnan Önel

Üye : Yrd. Doç. Dr. M. Sando Terzi

Üye :

Üye :

Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 04.10.2001..... tarih ve ...26/1..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ÖZEL ve KAMU İŞLETMELERİNDE SPORTİF ETKİNLİKLERE VERİLEN ÖNEMİN İNCELENMESİ ve ESKİŞEHİR İLİNDE YAPILAN BİR ARAŞTIRMA

Demet DEMİR

Anadolu Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Fethi HEPER

2001

Bu araştırmanın amacı, Eskişehir il merkezinde bulunan özel ve kamu işletmelerinde uygulanan sportif etkinlikler ve bu sportif etkinliklere verilen önemi ortaya koymaktır.

Bu araştırma, tarama türünde bir modelden yararlanılarak yapılmıştır. Araştırmanın evreni, Eskişehir il merkezinde bulunan memur ve işçi sayısı 500'den fazla olan kamu ve özel işletmeler oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerinin toplanması için bir anket formu geliştirilmiştir. Anket uygulaması tüm evrene giren işletmelere uygulanmış ve işletmelerin her soruya verdikleri cevapların yüzdesi hesaplanmıştır. çözümlenmeler SPSS 9.0 programı uygulanarak yapılmıştır.

Araştırma, giriş, materyal ve yöntem, bulgular, tartışma ve sonuç olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın giriş bölümünde " işletme ", " özel ve kamu işletmeleri " ve " özel ve kamu işletmelerin sportif etkinliklerle ilişkisi " ile ilgili kuramsal bilgiler verilmiştir. Materyal ve yöntem bölümünde araştırmanın gerçekleşmesinde yapılan çalışmalar

açıklanmış ve elde edilen veriler bulgular kısmında toplanmıştır. Tartışma ve sonuç bölümünde ise, araştırmada elde edilen bulgular ışığında tartışma ortaya konmuş ve kişisel bir sonuç ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşletme, Özel İşletmeler ve Kamu İşletmeleri, Sportif Etkinlikler.

ABSTRACT**Master of Science Thesis****STUDYING ON TO ATTACH IMPORTANCE TO SPORTIVE
ACTIVITIES IN PRIVATE AND PUBLIC UTILITIES AND A RESEARCH
IN ESKİŞEHİR PROVINCE THAT IS DONE****Demet DEMİR****Anadolu University
Institute of Health science
Physical Education and Sport Majore Department****Advisor: Prof. Dr. Fethi HEPER****2001**

The aim of this research is to expose sportive activities and attaching importance to these sportive activities in private and public utilities in the centre of Eskişehir.

This research was done by helping a scanning kind model. It was constituted with the private and public utilities are located in the centre of Eskişehir province and have over 500 officials and employees. For getting data of this study, a questionnaire form was expanded. The questionnaire is carried out in all utilities and the percentage of the answers for each question is reckoned. The analyses were done by using SPSS 9.0 programme

The research consists of four sections: e.g. entering, material and technique, discoveries, and discussing and result. In entering section of this research, theoretical data was given as "private and public utilities" and "the concern with sportive activities of the private and public utilities". In material and technique section of this research, applied works on this

research for realizing were explained and data were gathered in discoveries section. In discussing and result section then, the data that was obtained in accordance with research to be revealed and personel result was come out.

Key Words: Utility, Private Utilities and Public Utilities, Sportive Activities.

TEŞEKKÜRLER

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde, beni böyle bir çalışmaya yönlendiren, araştırmanın geliştirilip ortaya konmasında büyük destek gösteren danışmanım sayın Prof. Dr. Fethi HEPER'e,

Araştırmanın gelişip, biçimlenerek ortaya konmasında sonsuz ilgi ve desteğini sunan Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi sayın Prof. Dr. İnan ÖZALP'a,

Değerli düşünceleri ile çalışmalarına yakın ilgi ve manevi destek gösteren Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdür Yardımcısı sayın Yrd. Doç. Dr. M. Serdar TEREKLİ'ye,

Anketlerin uygulama aşamasında yardımını esirgemeyen sayın Okt. T. Nihan SABIRLI'ya ve yazım aşamasında destek gösteren sayın Uzm. Erhan DOĞAN'a,

En içten teşekkürlerimi sunarım.

Demet DEMİR

Eskişehir-2001

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜRLER.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Genel Yönleriyle İşletme.....	2
1.1.1. İşletme Tanımı.....	2
1.1.2. İşletmelerin Amaçları.....	4
1.1.3. İşletmenin Türleri ve Sınıflandırılması.....	7
1.1.4. İşletme Fonksiyonları.....	8
1.2. Özel ve kamu İşletmeleri.....	9
1.2.1. Özel İşletmeler.....	10
1.2.2. Kamu İşletmeleri.....	14
1.2.2.1. Genel Bütçeye Dahil İşletmeler.....	14
1.2.2.2. Katma Bütçeli Dairelere Bağlı Olarak Kurulan İşletmeler.....	15
1.2.2.3. Özel Bütçeli Devlet İşletmeleri.....	15
1.2.2.4. Mahalli İdarelere Bağlı İşletmeler.....	15
1.2.2.5. Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve İktisadi Devlet Teşekkülleri.....	15
1.3. Özel ve Kamu İşletmelerinin İşletme İçi Sportif Etkinliklerle İlişkisi.....	17
1.3.1. Özel ve Kamu İşletmelerinde Sosyal Sorumluluklar ve Sportif Etkinlikler.....	18
1.3.2. İşletmeler ve Sporla İlgili Yasalar.....	20
1.3.3. İşletmelerin Sportif Etkinliklerde Bulunması Sonucunda Elde Ettiği Yararlar.....	23

1.4. Özel ve Kamu İşletmelerin kurum Dışı Sportif Etkinlikleri.....	28
1.4.1. İşletmeler ve Spor tesisleri.....	28
1.4.2. İşletmeler ve Spor Sponsorluğu.....	29
1.4.3. İşletmeler ve Spor Kulüpleri.....	32
2. MATERYAL VE YÖNTEM.....	34
3. BULGULAR.....	35
4. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	54
5. KAYNAKLAR.....	63
6. EKLER.....	67

ŞEKİLLER DİZİNİ

1.1. İşletmelerin Sosyal Sorumlulukları	19
1.2. Hayat Devri	24

ÇİZELGELER DİZİNİ

2.1. Eskişehir’de ki 500’den Fazla Memur ve İşçi Çalıştıran Kamu ve Özel İşletmeler	34
3.1. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Hukuki Yapıları	37
3.2. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Çalışan Eleman Sayısı	38
3.3. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Çalışanların Cinsiyet Durumu	38
3.4. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Çalışma Saatleri	39
3.5. Araştırmaya Katılan Kamu İşletmelerinin Sportif Organizasyonları Düzenleme Nedenleri	39
3.6. Araştırmaya Katılan Özel İşletmelerinin Sportif Organizasyonları Düzenleme Nedenleri	40
3.7. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Elemanlarına Sportif Etkinlikler Yaptırma Durumu	41
3.8. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Yapılan Sportif Etkinlikler	41
3.9. Araştırmaya Katılan İşletmelerdeki Elemanların Sportif Etkinliklere Katılma Düzeyleri	42
3.10. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Çalışan Elemanlara Sportif Etkinlikler İçin Ayrılan Süre	42
3.11. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Spor Alanlarının Durumu	43
3.12. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Elemanlarına Sportif Etkinlik Yaptıramama Nedeni	44
3.13. Araştırmaya katılan İşletmelerde Spor Organizasyonlarının Düzenlenmesi İçin Oluşturulan Birim Durumu	44
3.14. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Sportif Etkinlikleri Biriminin Bağlı Olduğu Birim Durumu	45
3.15. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Organizasyonlarına Destek Verme Düzeyi	45
3.16. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Organizasyonlarına Destek Verme Şekli	46
3.17. Araştırmaya Katılan Kamu İşletmelerin Sportif Organizasyonları Destekleme Amaçları	47

3.18. Araştırmaya Katılan Kamu İşletmelerin Sportif Organizasyonları	
Destekleme Amaçları	48
3.19. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Kulübü Faaliyet Durumu	48
3.20. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Faaliyet Gösteren Spor Kulüplerinin	
Branş Durumu	49
3.21. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Kulübünde Yer Alan	
Sporcuların İşletme Elemanı Olma Durumu	49
3.22. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Kulüplerinde Çalışan	
Antrenör Durumu	50
3.23. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Kulübünde Yer Alan	
Antrenörlerin İşletme Elemanı Olma Durumu	50
3.24. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Farklı Uzmanlaşmış Kurumlardan	
Yardım Alma Durumu	51
3.25. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Sportif Etkinlikler İçin	
Yıllık Bütçeden Ayırdıkları Fon Durumu	51
3.26. Araştırmaya Katılan Kamu İşletmelerinin Sportif Etkinlikleri	
Planlamasında Karşılaştığı Sorunlar	52
3.27. Araştırmaya Katılan Özel İşletmelerin Sportif Etkinlikleri	
Planlamasında Karşılaştığı Sorunlar	53

1. GİRİŞ

Sporun ülkelerin sosyal gelişmesinde önemli bir işlevi vardır. Bu yüzden geniş kitlelere spor yaptırabilmek için imkanlar sağlanmalıdır. Sporun yaygınlaşması, toplumda yer alan bireylerin gerek fiziksel gerek ruhsal anlamda sağlıklı gelişmesine neden olmaktadır. Bu ise bireylere yarar sağlarken toplumun sosyal gelişimine etki etmektedir.

Sporun toplumun çeşitli kesimlerinde yapılabilmesi ve yaygın bir hal kazanması hem devlet tarafından alınan tedbirlerle hem de kişi ve kuruluşların yatırımlarıyla mümkün olmaktadır. Devletin spor hizmetlerinde yetersiz kaldığı yerlerde başka kaynakların kullanılması için yasalara ihtiyaç duyulmuştur. Özel ve kamu kuruluşların spor hizmetleri içinde yer alma zorunluluğu 1986'da çıkan 3289 sayılı kanunla belirtilmiştir. Burada amaç sporu kitlelere yaymak, çalışanların spor yapmasını sağlamak ve böylelikle iş gücü verimliliğine de katkıda bulunmaktır. Bu amaçları gerçekleştirmek içinde bu yasada her işletme alınmamış belli koşulları taşıyan, çalışanların yoğun olduğu büyük işletmelere uygulanmıştır.

Ülkemiz de spora, kamu sektörü, özel sektör, yerel yönetimler ve spor kulüpleri yatırım yapmaktadırlar. Devletin yaptığı yatırımlarda kaynaklar yetersizdir. Mevcut kaynakla da etkin, verimli ve rasyonel kullanılmamaktadır[1].

Kuruluşların organizasyonel yapılarını gözden geçirme ve değişikliklere gitmeleri gerekmektedir. Faaliyet alanlarını da kapsayacak biçimde kitleselleşme ve popülerite kazanma politikası, işletmeleri, kamuoyunun en çok ilgi duyduğu alanlarda göze çarparak etkinlikler içerisine girme eğilimini güçlendiriyor. Daha çok sportif etkinlikler olarak ön plana çıkan bu eğilim, işletmelerin spor organizasyonlarının finansal yükünün üstlenmesinden, bu faaliyetlerin aktörleri olarak görev almasından sonra takım sahibi olmasına kadar yönelmektedir [2].

Toplumda faaliyet gösteren özel ve kamu işletmeleri, toplumun refahı için destekte bulunan işletmeler olarak tanınmayı isterler. Halkın ilgisini kazanan bir işletmenin hedef kitlesinin daha da genişleyeceği doğaldır. Bu yeni yüzyılda değişen değer yargıları ve kavramlar doğrultusunda, kuruluşların başarıları yalnızca ülke sanayisine katkıları ile değil, toplumun geneline kazandırdıkları artı değerlerle de değerlendirilmektedir.

Araştırmamızın amacı, Eskişehir il merkezinde bulunan 500'den fazla memur ve işçi çalıştıran kamu ve özel işletmelerin çalışanlarına ve topluma buldukları sportif etkinlikleri, spor dallarını, sportif etkinlikler ve organizasyonlarda ki amaçlarını, sağladıkları yararları ve sportif etkinliklerde bulunurken karşılaştıkları sorunları saptamaktır.

Araştırmanın kuramsal boyutu birinci bölümde oluşturulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde ise materyal ve yöntem, üçüncü bölümde de bulgular yer almaktadır. Tartışma ve sonuç ise araştırmanın dördüncü bölümünde ele alınmıştır.

1.1. Genel Yönleriyle İşletme

İnsanlar geçmişten günümüze kadar yaşamlarını sürdürebilmek için birtakım ihtiyaçlar içinde olmuşlar ve bu ihtiyaçları karşılamak amacıyla çareler aramışlardır. İlk çağlardan itibaren günümüze kadar uzanan zamanda insanlar ihtiyaçlarını karşılamak üzere yiyecek, giyecek, barınma ve korunmak amacıyla çeşitli araç ve gereçler üretmişlerdir. İlk olarak herkes kendi ihtiyacını karşılarken sonraları sistemli, planlı ve bilinçli bir düzene geçilmiştir. Bu arada geçilen bu aşamalar işletmelerin doğmasına ve gelişmesine neden olmuştur.

İşletmelerin gelişimindeki bu aşamalar altı bölümde incelenmektedir. Bunlar [3]: ilkel, tarımsal, zanaatkarlık, lonca, ev işçiliği ve fabrika aşamasıdır. Son fabrika aşamasında yapılan bir dizi buluşlar üretim yönünde devrim yaratmış ve büyük çaplı üretime geçilmiştir.

Bu gelişmeler sonunda modern ve çağdaş işletme anlayışı doğmuş ve günümüzde de gelişmesini sürdürmektedir.

1.1.1. İşletme Tanımı

İşletmelerin piyasasını ihtiyaçlarını gidermeye çalışan tüketiciler oluşturmakta ve onlar için işletmeler mal ve hizmet üretmektedirler. Bu işleyişte ekonomi kavramı içinde yer alır. Dünyanın her yerinde işletmeler üretim faktörleri, pazarlama olayları ve tüketicilerle içice ve etkileşim halindedir.

Günümüzde işletme denildiğinde aklımıza birçok şey gelir. Sanayi, üretim, teknoloji, hizmet gibi kavramların yanında fabrikalar, ticaret yerleri, oteller,

bankalar, kamu kuruluşlarına da işletme diyebiliriz. İşletmenin kapsamı çok geniştir.

En basit tanımıyla, insanların gereksinmesini karşılamak amacıyla, üretim faktörlerini mal veya hizmete dönüştüren ekonomik birimlere işletme denir[4].

Karalar ise, işletmeyi üretim öğelerini belirterek açıklamış ve üretim öğeleri olan emek, kapital, doğa ve tekniği sistemli ve amaca yönelik olarak planlı ve uyumlu biçimde bir araya getirip, ekonomik mal ya da hizmet üzere işleyen ya da işletilen birim işletmelerdir[5] şeklinde işletmeyi tanımlamaktadır.

Bu ekonomik birimin sürekli veya süreksiz oluşu, kendisine ve başkasına mal ve hizmet üretmesi, sahibinin tek veya çok olması, liberal sosyalist veya karma ekonomik düzende işletmesi, sahibinin kişi, özel sektör veya devlet sektörü oluşu, iktisadi birimin işletme sayılması için herhangi bir engel teşkil etmez[6].

İşletme, iktisadi mal veya hizmet üretmek (ve/veya pazarlamak) için faaliyette bulunan kuruluştur[7]. İşletmeler mal ve hizmet üretip pazarlamanın beraberinde kar, sosyal fayda ve devamlılık için çabalayan birimler olarak karşımıza çıkmaktadır.

H. Truchy'e göre işletme, iktisadi faaliyetin insansal ve maddesel etmenlerin gruplanmış ve uyumlaştırılmış bir iktisadi birimdir şeklinde tanımlanmaktadır[8].

Bu tanımdan anlaşılacağı üzere işletmenin, üretim etmenlerini gruplandırarak bunların uyum içinde çalışması sonunda ekonomik bir birim olarak ele alınacağı söylenmektedir.

İşletmeler mal ve hizmet üreterek, toplum içinde gelişip, büyüyerek yaşamlarını sürdürmektedirler. Bu çalışmalar içerisinde finansal bir yapıya sahip, bağımsız olarak hareket etmektedirler.

İşletmeler, bir ülke ekonomisini oluşturan ve sayıları yüzbinler, hatta milyonlarla ifade edilebilen küçük (mikro) birimlerdir ve bunlar bir bakıma canlı organizmaları oluşturan hücreler gibi ekonomin hücreleridir; ancak birbirlerinden oldukça ayrı tip, şekil ve büyüklükte dirler[9]. İşletme, gücü her şeye yeten bir piyasaya boyun eğen bir kuruluş değil, ilerlemeye yönelen ve kendi imkanlarının tümünü gerçekleştirmeye çalışan dinamik bir kuvvettir. Yani işletme teşebbüse girişmek ve teşebbüs etmek için yaratılmıştır[10].

İşletme kavramı anlaşılacağı gibi işletmeler insanların gereksinmelerine ve isteklerine cevap veren birimlerdir diyebiliriz. İşletme bir organizasyondur. İşletmelerde teknik bir çalışma vardır. Üretime yarayan tüm kaynakları kullanarak planlı bir şekilde organize eder.

Sonuç olarak işletmeler kendileri için mal ve hizmet üretmezler, başkalarının tüketeceği mal ve hizmet üreterek işleyen veya işletilen ekonomik, hukuki birimlerdir.

1.1.2. İşletmelerin Amaçları

İşletmeler genellikle, kar elde etmek için kurulup işletilmekle beraber, kar amacı yanında, başka amaçların, söz gelişi, sosyal amaçların ön görüldüğü işletmeler de vardır[11]. İşletmelerde amaç demek, kaynakların tedarik ve tahsis sorunlarının çözümü ile mal ve hizmet üretiminin saptanan etkenlik ve verimlilik ölçü ve kriterlerine uygun bir biçimde yapılmasına yönelik sistemli, disiplinli ve bilinçli çabaları kapsayan ve örgütte çalışanların ekonomik, toplumsal ve moral tahmini yoluyla ulaşılması istenen seçilmiş planlı bir gaye kategorisidir[12].

Toplumda yer alan her insan, örgüt ve kuruluş belli bir amaca yönelik çalışmakta ve amaçlarını gerçekleştirebilmek için çaba harcamaktadırlar. Her işletme amaçlarıyla birlikte ortaya çıkar ve kurulur. Bu amaçlar işletmelere göre özellik gösterirken, diğer taraftan da her işletme için temel ve genel amaçlar yer almaktadır. İşletmelerin temel amaçları kâr elde etmek ve büyüme-dir.

Bir işletmenin amacı diğerlerinden farklı olabilir, fakat bazı amaçlar her işletmede ortak olabilir. Bir restoran işletmesinde, bir yağ fabrikasında veya bir süpermarkette amaçlar değişik olabilir. Bir restoran işletmesi daha çok müşteriye yemek servisi vermek, yağ fabrikasında daha fazla yağ üretmek, süpermarkette daha fazla satış yapmak amacına sahip olabilir[13]. Burada işletmelerin yapılarına, hizmetlerine göre özel amaçlarının farklı olduğu görülmektedir. Bu özel amaçlarının dışında işletmelerin genelde bazı temel amaçları vardır.

Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır[13]:

- a) İşletmelerin devamlılığını sağlama,
- b) Mal ve hizmet üretmek ve dağıtmak,
- c) İşletmelerin büyümesi,

- d) İyi bir kamuoyu yaratmak,
- e) Yenilik,
- f) Sermayeye iyi bir kâr oranı.

(a) İşletmenin Devamlılığını Sağlama

İşletmeler geçici bir süre faaliyette bulunmak amacıyla kurulmazlar. İşletmelerin en büyük amaçlarından biri devamlılıklarını sağlamaktır. Devamlı olamayan bir işletme karlı da olsa kısa bir süre sonra kapanacaksa amacına ulaşamaz[14]. İşletme varlığını tehdit eden sayısız tehlikelerde dolu bir iktisadi çevre oluşturan piyasa ortamında faaliyet gösterir; bu çevrenin her zaman büyük değişimler gösteren koşullarına ayak uydurarak yaşamını sürdürmesi ve büyüyen gelişmesi gerekir[9].

(b) Mal veya Hizmet Üretmek Dağıtmak

İşletmelerin amaçları farklı olabilir. Bazı işletmeler tek ürün üzerinde uzmanlaşmak ve ulusal ve uluslararası düzeyde başarılı olmak için çaba harcar. Diğer işletmeler ise çok çeşitli mal veya hizmet sunmak için çabalarını yoğunlaştırır. İşletme büyüdükçe ve karmaşık bir hale geldikçe temel amaç olan mal ve hizmet üretmek amacı değişmez[13].

(c) İşletmenin Büyümesi

İşletmeler kurulduktan sonra devamlılıklarını sürdürmek yeterli olmayabilir. Ulaşılmak istenen yerler, ekonomik koşullar ve rekabet ortamı küçük işletme olarak kurulan işletmenin büyümesine neden olmaktadır.

İşletmeler dinamizm içinde oldukları sürece ve büyüme yolunda aşama kaydettikçe başarı çizgisine erişebilirler[15]. İşletmeler büyümeleri sonunda ise, kâr, belli büyüklüğe erişme, pazarın geniş bir bölümüne sahip olma, mal ve hizmet üretiminde çeşitlendirmeye gitme ve teknolojik gelişim sağlamaktır.

(d) İyi Bir Kamuoyu Yaratmak

İşletmeler toplumun ihtiyacını karşılamak için iktisadi mal ve hizmetlerin üretimini yaparlar[6]. Bunun için toplumda yer alan tüketicilerin ihtiyaçlarını ve düşüncelerini dikkate almak zorundadırlar.

Kaliteli ürün ve hizmetler ile tüketicilerde olumlu bir izlenim kazanmak işletmelerin amaçları içinde yer almaktadır. Bunun yanında çağımızda toplumsal sorunlar önem kazanmaya başlamış ve işletmelerde bu toplumsal sorunlara karşı

hizmet politikasını ele almaya çalışmışlardır. Toplumsal yaşamdaki her insan gibi, işletmelerde, çevre kirliliğini önleme, toplumun ekonomik, sosyal, kültürel açılarından ilerlemeye katkıda bulunma konularında, topluma hizmet etmelidirler[4].

(e) Yenilik

Her işletme talebi arttırmak için yeni yollar denemek zorundadır. Üretilen malların çeşidini arttırmak, ambalajını değiştirmek, tüketicinin ilgisini arttırmak temel amaç olabilir[13].

İşletmelerin yeniliğe açık olması ve takip etmesi, ürettikleri mal ve hizmet kalitesinin artmasını ve tüketiciye daha kolay ulaşılmasını sağlamaktadır.

(f) Sermayeye İyi Bir Kâr Oranı

İşletmelerin temel amacıdır. Kâr, işletmenin belirli bir dönemdeki faaliyet sonucu olup, genellikle toplam gelirlerin toplam giderlerden farkı olarak düşünülür[9]. Bir işletme topluma hizmet edebilmek için öncelikle kâr sağlayarak bir artık değer yaratmalı ve bununla da topluma hizmet edebilmelidir[6].

Kâr işletmelerin işleyişini değerlendirme, işletmeleri denetleme, çalışanları özendirme, gelişmenin ve sürekli var olmanın aracıdır. Kâr amacı gütmeyen işletmelerde vardır. Kâr amacı gütmeyen işletme yerine, kâr amacı gütmeyen kurum sözcüğü kullanmak daha doğrudur ve söz konusu kurumlar ise kârı amaç olarak almazlar, ama bir işletme gibi yönetilirler, hizmet amacı güderler[7].

Bunların dışında bir takım daha amaçlar işletmeler tarafından uygulanmaktadır. Bunlar:

- Tüketicilerin gereksinme ve isteklerini giderecek mal ve hizmetleri etken olarak üretmek
- Bu üretimi karlı olarak gerçekleştirmek
- Çalışanların sağlığını ve moral gücünü korumak
- Devletin yasa ve öbür düzenlemelerini desteklemek
- Yönetimin geliştirilmesi

Her işletme, bilindiği üzere temel amaç, verimlilik ve etkinliği arttırmak, örgüt ve ürün geliştirmek, kar artışını sağlamaktır[16].

1.1.3. İşletmenin Türleri ve Sınıflandırılması

İşletmeleri tek bir açıdan bölümlendiremeyiz. Çeşitli bakımlardan mülkiyetlerine, yapılarına, işlevlerine, büyüklüklerine ve bazı özelliklerine göre binlerce işletmeler vardır ve sınıflandırılmak zorundadırlar. Bu sınıflandırma temel olarak 6'ya ayrılır;

1. Ekonomik işlevleri açısından işletme türleri
 - a- Mal üreten işletmeler
 - b- Hizmet üreten işletmeler
 - c- Pazarlama işletmeleri
2. Çalışma konuları açısından işletme türleri
 - a- Tarım işletmeleri
 - b- Sanayi işletmeleri
 - c- Ticaret işletmeleri
 - d- Ulaştırma –haberleşme işletmeleri
 - e- Finans işletmeleri
 - f- Turizm işletmeleri
 - g- Hizmet işletmeleri
 - h- Kira işletmeleri
3. Sermaye sahipliği açısından işletme türleri
 - a- Özel işletmeler
 - b- Kamu işletmeleri
 - c- Karma işletmeler
 - d- Yabancı sermayeli işletmeler
4. Hukuki yapıları bakımından işletme türleri
 - 4.1. Tek kişi işletmeler
 - 4.2. Şirketler (ortaklıklar) şeklinde işletmeler
 - 4.2.1. Adi şirket
 - 4.2.2. Ticaret şirketi
 - 4.2.2.1. Şahıs şirketleri
 - 4.2.2.1.1. Kollektif şirketler
 - 4.2.2.1.2. Komandit şirketler
 - 4.2.2.2. Sermaye şirketleri
 - 4.2.2.2.1. Anonim şirket
 - 4.2.2.2.2. Limited şirket
 - 4.2.2.2.3. Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket
 - 4.3. Kooperatifler
 - 4.4. Dernek ve tesislerin işletmeleri
 - 4.5. Kamu işletmeleri
 - 4.5.1. Genel bütçeye dahil işletmeler
 - 4.5.2. Katma bütçeli işletmeler
 - 4.5.3. Özel bütçeli devlet işletmeleri
 - 4.5.4. Mahalli idarelere bağlı işletmeler
 - 4.5.5. Kamu iktisadi teşebbüsleri ve iktisadi devlet teşekkülleri
 - 4.6. Yabancı sermayeli işletmeler

5. Uluslararası olup olmama bakımından işletme türleri
 - 5.1. Ulusal işletmeler
 - 5.2. Uluslararası işletmeler
 - 5.3. Çok uluslu işletmeler
6. İşletmelerin ekonomik birleşmeler bakımından türleri
 - 6.1. İşletmelerin ekonomik ve hukuki bağımsızlıklarını koruyarak birleşmeleri
 - 6.1.1. Karteller
 - 6.1.2. Holding
 - 6.1.3. Konsern
 - 6.1.4. Konsorsiyum
 - 6.2. İşletmelerin hukuki ve ekonomik bağımsızlıklarını kaybederek birleşmeleri
 - 6.2.1. Tröst
 - 6.2.2. Tam birleşme (merger veya füzyon)

1.1.4. İşletme Fonksiyonları

Amaçlarına ulaşabilmek için her işletme belli çalışmaları yerine getirmek zorundadır. İşletmeler bu çalışmaları düzenli bir organizasyon içinde ele almaktadır.

Bu organizasyon düzenlemesini sağlamak için işletme iki şekilde incelenir;

- a- Statik inceleme
- b- Dinamik inceleme

Statik inceleme de organizasyon yapısına, kısımlarına, maddi ve beşeri faktörlerine ve örgüt yapısına bakılırken, dinamik incelemede ise bu kısım ve organların görevlerine, yaptıkları işlere ve sorumluluklarına bakılmaktadır. Statik inceleme sonunda işletme hakkında genel bilgiler alınmaktadır. Dinamik incelemede faaliyet içerisinde bulunan işletmenin fonksiyonları görülmektedir.

Günümüzde artık her biri işletmeciliğin ayrı bir uzmanlık dalı haline gelmiş bulunan işletme fonksiyonları sekiz grupta ele alınabilir[9].

1. Yönetim
2. Üretim
3. Pazarlama
4. Finans (finansman)
5. Personel (insan kaynakları)
6. Muhasebe
7. Halkla ilişkiler
8. Araştırma ve geliştirme (ar-ge)

Ertürk, işletmenin çeşitli fonksiyonlarını genel (yönetim ve organizasyon); türsel (üretim ve pazarlama); kolaylaştırıcı (finansman ve personel) ve destekleyici (muhasabe, araştırma-geliştirme ve halkla ilişkiler) şeklinde[6] sınıflandırmaktadır.

1.2. Özel ve Kamu İşletmeleri

Üretim araçlarının mülkiyeti açısından yada sermaye sahipliği açısından işletmeleri sınıflandırdıktan sonra bu sınıflandırma içinde de işletmeler gruplara ayrılır. Bunlar özel işletmeler, kamu işletmeleri, karma işletmeler ve yabancı sermayeli işletmelerdir. Konumuz açısından özel ve kamu kesimi işletmeleri ele alacağımızdan bu işletmeler hakkında bilgiler vermemiz gerekir.

Her türlü özel veya kamu kuruluşları dışında tüzel kişiler tarafından kurulan işletmelere özel işletmeler denir. Bu işletmelerin sahipleri kamu kuruluşlarının dışındaki kişiler veya kuruluşlardır[14]. Bu tür işletmelerde üretim faktörlerinin mülkiyeti özel kişilere aittir. Başka bir deyişle, özel işletmelerde sermayenin tamamı veya büyük bir kısmı özel kişilere ait olmaktadır[17].

Özel işletmeler, belli amaçlar doğrultusunda, bir yada çok sayıda ki kişinin çeşitli oranlarda sermayelerini bir araya getirerek oluşturdukları kuruluşlardır[18]. Özel sermaye işletmeleri olarak da adlandırılan bu işletmelerde üretim araçlarının mülkiyeti bir kişinin olabileceği gibi, birkaç ortağa ya da bir çok ortaktan oluşan bir işletmeye de ait olabilir[19] ve bunun yanında yüzlerce ortaktan oluşan halka açık bir işletmeye de ait olabilir[20].

Ülkemizde karma ekonomi düzeni bulunduğundan irili ufaklı çok sayıda özel işletmeler vardır[9]. Bu işletmeler her alanda, her boyutta ve herhangi bir düzeyde karşınıza çıkarlar ve çalışmalarında ki bağımsızlıkta ülkenin ekonomik yapısı, sistemi içinde ilke ve kurallarına bağlıdır.

Kamu sektörü yada işletmesi ise, sermayelerinin tamamı veya büyük bir kesimi devlet veya devlete bağlı kuruluşlara ait olan işletmelerdir diyebiliriz[21].

Kamu sektörü, toplum halinde yaşayan bireylerin ihtiyaçlarını gidermek amacıyla devlet veya devlete bağlı idarelerin (kamu idarelerinin) yaptıkları etkinlikleri kapsayan kamu hizmetlerinin toplamıdır. Diğer bir deyişle,

mükellefiyeti devlete ait olan ve topluma sunulan kamu hizmetlerini yerine getiren kuruluşlar, kamu sektörünü oluşturmaktadır[22].

Kamu işletmesi, ekonomik bir mülkiyetin yerine getirilmesi amacıyla tahsis edilmiş kamu mülkiyeti olup, devletin tamamen veya kısmen girişimci görevini yerine getirdiği işletmelerdir[23]. Kamu işletmelerinde, işletmenin mülkiyeti tamamen veya çoğunlukla kamunun olup bir kısmının sermayesi merkezi devlete, bir kısmının ki ise yerel yönetimlere (belediyelere ve özel idarelere) ait olabilir, diğer bir grupta kamu iktisadi teşebbüslerdir[9].

Hemen hemen tüm ülkelerde devlet, çeşitli alanlarda çalışmalarda bulunan işletmelere sahiptir. Genellikle, kamu teşebbüsleri olarak adlandırılan bu işletmelerin ortaya çıkması ve gelişmesi doğal bir olgudur[19]. Fakat kamu sektörü işletmeleri özel sektördeki işletmelere göre daha az sayıda ve genellikle daha büyük işletmelerdir[9].

Türkiye’de kamu kesimi gerçekten çok büyüktür. Belediye ve il özel idarelerine, bakanlıklara bağlı olarak çalışan ve devletin alt yapı yatırımlarını yöneten kurumlara, tarım satış ve kredi kooperatifleri ile kooperatif birliklerine ait işletmeler ve KİT’ler bu büyük kamu kesiminin önemli parçalarıdır[22].

1.2.1. Özel İşletmeler

Özel işletmeler ticari işletmeler olarak yer alırlar ve Türk Ticaret Kanununa göre 4 biçimde karşımıza çıkarlar. Ülkemizde ticari işletme, kazanç sağlamak ve devam niyeti ile esnaf işletmesi sınırlarını aşan ölçüde ticarethane ve fabrika işletmeler ile aynı amaçlarla ticari yöntem ve organizasyonla çalışmayı gerektiren hacim ve önemde iktisadi faaliyeti konu seçen diğer kuruluşlar olarak tanımlanmıştır[21].

Özel işletmeler Tek kişi işletmeleri, Şirketler, Kooperatifler ve dernek, Vakıf işletmeleri diye sınıflandırılır. Bunlar hakkında kısaca bilgi verecek olursak

A) Tek kişi işletmeleri

En eski, en çok görülen ve en basit işletmelerdir. Bu işletmenin tek bir sahibi vardır. İşletmenin tüm işleriyle de bu kişi sorumludur. Tüm karlar ve riskler kendisine aittir.

İşletmenin tüzel kişiliği yoktur. Genel olarak, perakende ticarete, hizmet gereksiniminde, tarımsal işletmelerde, küçük sanayide ve serbest mesleklerde sıkça rastlanır[18].

B) Şirketler

Birden çok kişinin bir iktisadi amaca ulaşmak için aralarında anlaşarak para, mal yada emeklerini bir araya getirmeleri suretiyle kurdukları ticari işletmelere şirket adı verilir. Şirketler Türk Hukukunda adi şirketler ve ticaret şirketleri olmak üzere iki türdedir[21].

b.1) Adi şirket

Boşlar Kanununda adi şirketlere yer verilmekte olup iki yada daha çok kişinin sermaye ve emeklerini birleştirerek, fakat tüzel kişiliğe sahip olmaksızın gerçekleştirilen bir ortaklık olarak tanımlanabilir. Birden fazla kişilerin emek ve sermayelerini müşterek bir amaca ulaşmak için birleştirmeleri halinde ortaya çıkan şirket T.T.K.'da düzenlenen ticaret şirketlerinden değilse adi şirkettir[3].

Şirketteki kararlar genellikle ortakların oybirliği ile alınır. Kazanç yada zarar ortaklar arası eşittir veya önceden belirlenen duruma göre bölüşülür. Ticaret ünvanı alma zorunluluğu yoktur.

b.2) Ticaret şirketleri

İki veya daha fazla kişinin bir araya gelerek belirleyecekleri konu veya konular üzerinde iş yapmak için ülkenin kanunlarının düzenlediği şekilde kurulan şirketlere ticaret şirketleri denir. Şirketlerin hukuki durumlarını Ticaret Kanunları belirler[6].

Ticaret şirketleri iki ana grupta toplanır. Kişi şirketleri ve sermaye şirketleridir.

a) Kişi şirketleri

Az sayıda ortaklı işletmelerdir.

aa) kollektif şirketler

Ticaret kanununa göre, ticari bir işletmeyi bir ticaret ünvanı altında çalıştırmak amacıyla gerçek kişiler arasında kurulan, ortaklıkların her birinin şirket alacaklarına karşı sınırsız sorumlu olduğu ortaklıklara kollektif şirket denir[24].

Kollektif şirketlerin kurulması için ortaklar arası bir sözleşme imzalanır. Şirketin kurulabilmesi için en az iki gerçek kişi gerekir. Ticari bir amaç için kurulurlar ve ticaret ünvanı bulunmalıdır. Kollektif şirket gerçek kişilerin sınırsız sorumlu olarak ticarethane, fabrika ve benzeri kurumları işletmek amacıyla kurdukları bir ortaklıktır.

ab) komandit şirketler

İki tür modelin bir araya gelmesinden oluşan tüzel kişiliğe sahip, sözleşmeyle bağlı ve bir ünvanı olan kişi işletmesidir. Bu tür işletmelerde, ortaklardan en az biri alacaklılara karşı sınırsız sorumlu, diğeri ise işletmeye koymaya taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sorumludurlar. Sorumlulukları sınırsız olan birinci ortaklara komandite, sorumlulukları sınırlı olan ikinci tür ortaklara ise komanditer ortak denir[3].

b) sermaye şirketleri

ba) anonim şirketler

İşletmeler devamlı büyüyüp gelişmek zorundadır. Daha ileri gidebilmesi için işletmenin sermaye birikiminin olması gerekir. Eğer işletmenin sermaye sorunu varsa en geçerli işletme modeli anonim işletme biçimidir.

Anonim işletme T.T.K.'nun 269. Maddesinde, bir unvana sahip, ana sermayesi belli ve paylara bölünmüş olan ve borçlardan dolayı yalnız varlıklarıyla sorumlu bulunan bir işletmedir diye tanımlanır[5]. Sermayenin fazlalığı en az ortak sayısının beş olmasına bağlı olabilir. Diğer ortaklıklarda yönetimden sorumluluk ortaklar iken bu işletme türünde en üst organ genel kuruldur. Sermayesine göre ortaklar bu genel kurulda söz hakkına sahiptir. Anonim işletmede yönetsel bir yapı vardır. Anonim işletmede sorumlulukta işletmenin mal varlığı ile sınırlıdır.

İşletmedeki ortakların sermayelerini temsil eden hisse senetleri vardır. Bu hisse senetlerini başkalarına devredebilirler. Halka açılıp genişleyip büyümeleri kolaydır.

bb) limited şirket

İki veya daha fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından kurulan ve ortaklarının sorumluluğu, koymaya taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı ve esas sermayesi belirli olan işletmelerdir[17]. Tanımdan da anlaşıldığı üzere ortaklar

koydukları sermaye kadar sorumludurlar. Anonim işletmede olduğu gibi sermaye pay senetlerine bölünemez. Bölünmediği için alıp satılamaz. Ortakların paylarını devretmesi kolay değildir. Diğer ortakların olumlu kararı ile pay devredilebilir.

Ortak sayısının en az iki olması gerekirken en fazla da elli olması gerekir. Anonim şirketler her türlü iktisadi amaç ve konu için kurulabildikleri halde limited şirketler bankacılık ve sigortacılık dışında kalan iktisadi amaç ve konular için kurulabilir[21].

bc) sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler

Günümüz Türkiye koşullarında pek rastlamadığımız sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, ortaklardan bir veya birkaçının işletme alacaklarına karşı kollektif işletme, diğerlerinin bir anonim işletme ortağı gibi sorumlu oldukları işletmeye denir[19].

Kollektif işletme ortağı gibi sorumlu olanlara komandite ortak, anonim işletme ortağı gibi sorumlu olanlara komanditer ortak adı verilir. Ortakların sayısı en az beş olmalıdır[17].

C) Kooperatifler

Kooperatifler diğer işletmelerde ki gibi kar elde etmek amacıyla kurulmazlar. Amaçları karşılıklı yardımlaşma ve desteklemeyle ortakların yararına çalışmalarınıdır.

Ticaret Kanununun 1163 sayılı kanunda da kooperatifler tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik (çıkarlarını) ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve kamu tüzel kişileri ile özel idareler, belediyeler, köyler, cemiyetler ve dernekler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli teşekküller olarak tanımlanmaktadır[21].

Gerçek kişiler, kamu tüzel kişileri ve dernekler tarafından kurulan kooperatiflerin en az yedi kurucusu bulunur. Herkes kooperatife üye olabilir ve ayrılabilir. Her ortak genel kurulun üyesidir[6].

Kooperatifler kardan çok ortakların yararına ve kuruluş türünün amaçlarına yönelik olduğu için diğer özel işletmelerden ayrılmaktadırlar.

D) Dernek ve vakıf işletmeleri

Dernek ve vakıflar kazanç paylaşırma dışında kurulan kişi ve mal topluluklarıdır. Vakıflar kanunda, vakıf kurma amacıyla tahsis edilen malların işletilmesine ilişkin hükümler getirmiştir[21]. Buradan anlaşılacağı üzere vakıf yoluyla işletmeler kurulabilir yada kurulmuş olan işletmeler işletilebilir. Buna örnek verecek olursak Kızılay'ın maden suları işletmesi, Vakıflar İdaresi'nin Ayvalık Zeytinyağı imalathanesi olabilir[9]. Vakıflar özel ve kamu mülkiyeti dışında tutulabilir.

1.2.2. Kamu İşletmeleri

Ülkemizde devleti de bir girişimci gibi hareket ederek iktisadi faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu iktisadi faaliyetler çoğunlukla özel sektörün ilgisini çekmeyen ve ülke için gerekli kaynakların üretimini sağlamak ve kamu hizmetlerini yürütmek gibi alanlardır.

Kamu işletmeleri bugün Türk ekonomisinde ana mallar olan enerji, yakıt, ulaştırma, kömür, bakır, şeker, çimento, toprak ürünleri ve benzeri temel malların üretiminde önemli bir yer tutmaktadır[5].

Devletin bir girişimci gibi hareket ettiği kamu işletmeleri de kendi arasında sınıflanmaktadır. Bunlar şunlardır[6]:

- a) Genel bütçeye dahil işletmeler
- b) Katma bütçeli dairelere bağlı olarak kurulan işletmeler
- c) Özel bütçeli devlet işletmeleri
- d) Mahalli idarelere bağlı işletmeler
- e) Kamu iktisadi teşebbüsleri ve İktisadi devlet teşekkülleri

1.2.2.1. Genel Bütçeye Dahil İşletmeler

Döner sermayesiz ve döner sermayeli işletmeler olmak üzere iki gruba ayrılırlar. Devlet Matbaası genel bütçeye dahil döner sermayesiz işletmelerdir. Darphane ve Damga Matbaası ile Haralar ise genel bütçeden döner sermaye olarak çalışan işletmelerdir. Bu işletmelerin tüzel kişilikleri yoktur[7].

1.2.2.2. Katma Bütçeli Dairelere Bağlı Olarak Kurulan İşletmeler

Bunlarda genellikle bağlı buldukları daireden döner sermaye olarak faaliyetlerini yürütürler. Tüzel kişilikleri olmayan işletmelerdir[21].

Sağladıkları gelir fazlası bütçelerini gelir olarak kaydeden bu işletmelere örnek olarak Tekel, Devlet Üretim Çiftlikleri, Karayolları, Üniversiteler, Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastaneler, Orman Genel Müdürlüğü, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve Devlet Su İşleri Müdürlüğünü verebiliriz[9].

1.2.2.3. Özel Bütçeli Devlet İşletmeleri

Bu kuruluşlar özel kanunlarla kurulmuşlardır. Yönetimi ve denetimleri de kendi kuruluş kanunlarında belirtilen hükümlere göre yürütülür. Çalışmalarında özerk olan bu kuruluşlar, tüzel kişiliğe sahiptir[19]. Denetimleri Başbakanlık Yüksek Denetleme Kuruluna bağlı olduğu için kamu işletmeleri sayılmaktadırlar[6].

Bu işletmelere örnek olarak Maden Teknik Arama Enstitüsü, İller Bankası, Sosyal Sigortalar Kurumu, Milli Piyango İdaresini gösterebiliriz[7].

1.2.2.4. Mahalli İdarelere Bağlı İşletmeler

Yerel yönetim kurumları olarak görülen il özel idaresi, belediyeler ve köy idarelerine bağlı olarak kurulan işletmelerdir. İktisadi amaca yönelik kurulan işletmelerin yanında mahalli idarelere bağlı işletmelerin genel amacı kamu hizmetidir[6].

Bu tür kurulan işletmelere il özel idarelerinin kurup işlettiği oteller, kaplıcalar, içme suyu tesisleri, örnek çiftlikler, belediyelerin su, havagazı, toplu taşımacılık için kurdukları işletmeler ile belediye tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikalarını örnek verebiliriz[19].

1.2.2.5. Kamu İktisadi Teşebbüsleri Ve İktisadi Devlet Teşekkülleri

Kamu İktisadi Teşebbüsleri, sermayesinin tamamı ya da % 50'den fazlası devlete ait olan, ekonomik alanda ticari esaslara göre kendilerine verilen görevlerde ve kamu hizmetlerinde faaliyet gösteren, özel sektöre öncülük etmek amacıyla kurulan kuruluşlardır[3].

Kamu iktisadi teşebbüsleri, kanunla kurulurlar. Bağlı olduğu bakanlık, kanunla belirtilir. Tüzel kişiliğe sahip olan bu teşebbüslerin sorumlulukları sermayeleri ile sınırlıdır. Kamu İktisadi Teşebbüsleri şunlardır[6] ;

- Tekel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
- T.C.D.D.
- Türk Telekomünikasyon A.Ş.
- Devlet Havacılık ve Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü
- Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü vs.

Kamu iktisadi teşebbüsleri, güvenilir, sürekli ve durgun çalışma konuları olan işletmelerdir[20]. Kamu iktisadi teşebbüsleri; İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları ile bunlara bağlı olarak kurulan müessese, bağlı ortaklık ve işletme şeklinde sınıflandırabiliriz[24].

İktisadi Devlet Teşekkülleri, sermayesinin tamamı devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kanunla kurulan iktisadi teşebbüslerdir[18].

Bu teşekküllerden, ekonomik gereklere uygun olarak verimlilik ve karlılık ilkeleri doğrultusunda, kendi aralarında ve ulusal ekonomi ile uyum içinde çalışarak sermaye birikimine yardım etmeleri ve daha fazla yatırım kaynağı yaratmaları beklenmektedir[25].

İktisadi devlet teşekküllerine örnek olarak, Devlet Yatırım Bankası, T.C. Ziraat Bankası, Toprak Mahsulleri Ofisi, Türkiye Halk Bankası, Türkiye Çimento ve Toprak Sanayii Kurumu, Türkiye Şeker Sanayii Kurumu, Etibank, Türkiye Elektrik Üretim, Türkiye Kumaş İşletmeleri vs. verebiliriz[21].

Kamu İktisadi Kuruluşlar, sermayenin tamamı devlete ait olan ve tekel niteliğindeki mallar ile temel mal ve hizmet üretmek ve pazarlamak üzere kanunla kurulan, hizmet niteliği ağır basan Kamu İktisadi Teşebbüslerdir[25].

Tüzel kişiliğe sahip olan bu kuruluşların sorumlulukları sermayeleri ile sınırlıdır. Tekel İşletmeleri Genel Müdürlüğü, P.T.T, Devlet Demir Yolları, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nü Kamu İktisadi Kuruluşlarına örnek verebiliriz[19].

1.3. Özel ve Kamu İşletmelerinin İşletme İçi Sportif Etkinliklerle İlişkisi

Özel ve kamu işletmelerinin amaçlarında yer alan sorumluluk amacının içindeki sosyal sorumluluk, işletmeye sağladığı yararlar ve yasalardan dolayı işletmeler uzakta olsa sporla ilgilenirler.

İşletmelerin çalıştıkları bölgede yaşayan insanlara karşı belli sosyal sorumlulukları bulunur. Bu sorumluluk, bölgedeki sosyal sorunların çözümüne katkıda bulunmak ve sosyal etkinliklere destek sağlamak biçiminde olmalıdır. Her işletme olanakları ölçüsünde çalıştığı yöredeki kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklere katkıda bulunmalı, bölgedeki eğitim ve yardım kuruluşlarının çalışmalarını desteklemelidir.

İşletmeler bünyelerinde spor kulüpleri kurarak, aktif olarak spor faaliyeti içerisinde bulunurlar veya herhangi bir spor olayını, takımını, aktivitesini veya sporcuyla destekleyebilirler. İş bağlantılarına yardımcı olacak spor organizasyonlarının düzenlenmesini sağlayarak veya katılarak; mal hizmetlerinin reklamında sporcuları kullanarak spor sektörünün içinde yer alırlar[26].

Türkiye’de sporun halen kamu hizmeti olarak görülmesi ve spor etkinliklerinin devlet eliyle yürütülmesinin beklenmesi ve kamu sektörlerinin bu konuda daha çok sorumluluk sahibi olması, spor etkinliklerine ayrılan kaynağın sınırlı olmasına neden olmaktadır. Devletin son yıllardaki sosyo-ekonomik şartları spora ayrılan kaynakların gittikçe azalmasına neden olmaktadır. Bu durum ise, gerek spor etkinliklerinin yürütülmesinde, gerekse sporla ilgili altyapı yatırımlarının gerçekleşmesinde büyük sıkıntılar doğurmaktadır[27].

Bu nedenle sportif etkinliklerin yaygınlaştırılması ve spor için yatırımların artırılmasında özel sektördeki kuruluşlara ihtiyaç duyulmaktadır. Gerekli teşvik tedbirlerle özel sektör ve kamu sektörleri sporun içinde dengeli bir şekilde yer alabilirler. İşletmelerin sportif etkinliklerde bulunmaları için var olan zorlayıcı nedenler işletmelerin sosyal sorumlulukları, yasalar, kanunlar ve işletmeye sağladığı yararlar diyebiliriz.

1.3.1. Özel ve Kamu İşletmelerinde Sosyal Sorumluluklar ve Sportif Etkinlikler

İşletmeleri çağdaş amaçları içinde yer alan sosyal sorumluluk, dış çevreye yönelik olup işletmenin kararlarında diğer kişi, grup, örgüt ve tüm toplumun göz önünde bulundurulması ile ilgilidir. Başka bir deyişle sosyal sorumluluk kavramı, işletmenin ekonomik ve hukuki şartlarına, iş ahlakına, örgüt içi ve dışı kişi ve grupların beklentilerine uygun bir çalışma stratejisi gütmesi demektir[28].

İşletme elde ettiği değerleri, toplumun çeşitli kesimlerine yararlı olacak biçimde kullanmadığı ya da bu değerleri toplumla paylaşmadığı takdirde, uzun dönemde o işletmenin yaşama şansı azalır[3].

İşletmenin, bir toplumda yerine getirmesi gereken çok fazla sosyal görevleri mevcuttur. Peki, işletmeler bu sosyal görevlerden hangilerini yerine getirmelidir veya bu sosyal görevler, sorumluluklar neler olabilir.

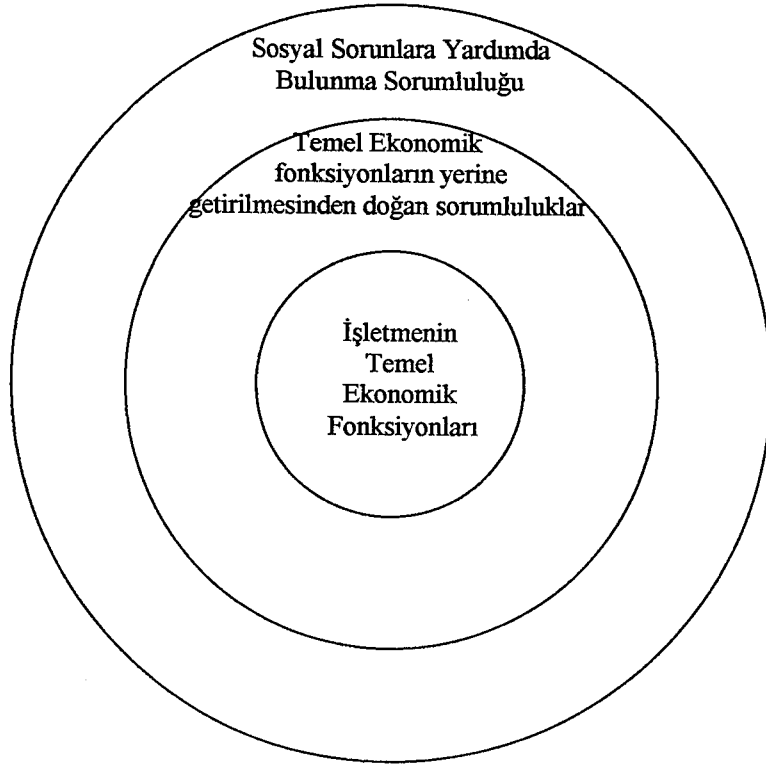
Büyük işletmeler, toplumla çok sıkı ilişkilere girme gereğini duyarak adeta iç içe, yan yana yaşama zorunluluğu duymaktadırlar. Bir takım kültürel çalışmalara öncülük edilmesi, sportif tesisleri kurulması, sağlık ve güvenlik faaliyetlerinin genişletilmesi, çevre sorunlarına ilgi gösterilmesi birer sosyal uğraş olmanın ötesinde işletmelerin sosyal görevleri ve sorumlulukları olarak kabul edilir[3].

Toplumun bazı sosyal beklentileri işletmelere, devletin çıkardığı yasalarla açıklanmıştır. Ama işletmelerin yasalar gereği yerine getirmeye çalıştıkları faaliyetler, sosyal sorumluluk niteliği taşımaz. Bunlar, bazı yasal gereklerin yerine getirilmesinden başka bir şey değildir. Yasalar toplum yararına olan bütün sosyal sorumluluk alanlarını içeremez. Önemli olan, işletmenin sosyal sorumluluk duygusunu taşıması ve bütün davranışlarını, sosyal sorumluluk duygusu içinde yapmasıdır[29].

Sosyal sorumluluk alanlarının genişlediği işletmeler kendilerine yakın veya sorumlu olduğu alanları belirleyerek, sınırlarını çizerek faaliyet ve yardımlarda bulunabilirler.

Sosyal etkiler ve sorumluluklar iki şekilde ortaya çıkar. Bu sorunlar işletmenin faaliyetlerinin bir sonucu olabilirler veya tamamıyla işletme dışındaki

nedenlerden kaynaklanmış olabilir[30]. İşletmelerin artan sosyal sorumlulukları şekil 1.1.' de gösterilmiştir.

Şekil 1.1. İşletmelerin sosyal sorumlulukları [31]

İçteki daire işletmenin ekonomik faaliyetlerine ilişkin geleneksel sorumluluğu göstermektedir. Orta daire işletmenin temel ekonomik fonksiyonlarının yerine getirilmesinden doğan ve genişleyen sorumluluk alanını belirtir. Bu alana işletme faaliyetlerinin sebep olduğu çevre kirlenmesini önleme gibi konular yer alabilir. Dıştaki dairede yer alan sorunlara işletmenin kendisi neden olmamakla beraber, dolaylı olarak karşılaştıkları sorunlardır. Bu sorunlar eğitim, kültürel ve sosyal (spor, sanat vb.) alanlara yardım olabilir[31].

Yukarıdaki şekilde de açıklandığı üzere sosyal sorunlar veya sorumluluklar işletme açısından ne şekilde çıkarsa çıksın işletme yönetiminin ilgi alanına girmektedir. Çünkü işletme toplumun gereksinmelerini karşılamak için kurulmuştur.

Peter Drucker'a göre sosyal sorumluluk üç alanda yer almaktadır. Bunlardan birincisi, kişisel ahlak ile kurumsal ahlak arasındaki sınırı tayin etmek.

İkincisi, işverenlerin çalışanlara karşı sorumlulukların belirlenmesidir. Üçüncüsü ise, işletme yöneticilerinin, liderlik sorumluluklarının içine giren kültürel ve sportif etkinliklerdir[32]. Bu kültürel etkinliklerin içine de sporla ilgili alanlardan spor kulüpleri, sportif etkinlikler, desteklemeler ve benzeri konular girmektedir.

İşletmenin başlıca sosyal sorumluluk alanlarından işletmenin çalışanlarına karşı sorumluluğu ve sosyal konulardaki sorumluluk içinde spor yer almaktadır. İşletmenin çalışanlarına karşı sorumluluğu, çalışanlara birtakım olanaklar sağlamaktır. Bunlar, hizmet içi eğitim programları, beceri ve yeteneklerini geliştirme fırsatı sağlama ve sosyal etkinlikler için imkan yaratmaktır. Burada yer alan yetenek ve beceri geliştirme etkinlikleri ve sosyal etkinliklerin uygulama alanında spor önemli bir yer tutmaktadır.

İşletmelerin işletme içinde sportif etkinliklerini düzenlemesi ve uygulaması çalışanlarına karşı sosyal sorumluluğunu desteklemektedir. İşletmenin spor kulüpleri kurması, spor organizasyonlarını desteklemesi, spor tesislerinin kurulmasında veya araç, gereç ve malzeme sağlanmasında katkıda bulunması sosyal alanlardaki sorumluluğu içerisinde yer almaktadır.

Günümüzde işletmelerin sosyal sorumluluk anlayışı biraz değişikliğe uğramıştır. İşletmelerin sosyal sorumluluk anlayışı içinde toplumsal sorunlara ve toplumsal faaliyetlere eğilmeleri gereği üzerinde durulmaktadır. Spor da toplumsal faaliyet içinde yer aldığından dolayı işletmelerle spor doğrudan ilişki içindedir.

1.3.2. İşletmeler ve Sporla İlgili Yasalar

Her alanda olduğu gibi spor alanında da mevcut uygulamalar belli kurallara bağlanmıştır. Sporu bilimsel temellere oturtarak yeterli derecede gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla yasalara, kanunlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kuralların uygulanması sayesinde sporun kitlelere yaygınlaştırılması ve spordan elde edilecek yararların artırılması sağlanabilir.

Türkiye'deki sporu geliştirme yönünde devletin üstlendiği görev en genel çerçevesi ile 1982 T.C. Anayasasının 59. Maddesinde "Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur." ele alınmıştır[33].

Bu yürürlükteki düzenleme ile, devletin spor ortamının hazırlanmasında ve sporcuların yetiştirilip korunmasında, böylece sportif etkinliklerin ve spor hizmetlerinin topluma ulaştırılmasında görev üstlendiği görülmektedir.

Ayrıca 2908 Sayılı Dernekler Kanununun 57. Maddesi “Kamu kurum ve kuruluşlarında, yüksek öğretim kurumlarında ve özel kuruluşlarda, kendi mensupları tarafından, spor faaliyetlerini yönlendirmek ve boş zamanları değerlendirmek için bu kurum ve kuruluşlar bünyesinde dernekler kurabilir.” Şeklindedir[34]. Bu yasa kamu ve özel kuruluşların spora yer vermeleri gerektiğini ve bu kurumlarda çalışan personelin sportif etkinliklere katılmalarına olanak sağlamaktadır.

Bugüne kadar ülkemizdeki spor için yapılan tüm harcamalar devletin bütçeden ayırdığı pay ile yapılmıştır. Diğer dünya ülkelerine bakacak olursak hatta sporda bir yer edinmiş ve başarılı olan ülkelerde sadece devler değil özel ve tüzel kişilerin desteklemelerini görebiliriz.

Son yıllarda bütçe imkanlarının yeterli gelmemesi ve sponsorluk yapacak kişi ve kurumların yapacakları harcamaları yasal gider olarak gösterememeleri sponsorluk yasasının çıkarılmasını zorunlu hale getirmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde grubu bulunan siyasi partilerin ortak önermeleri ile 21.05.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün teşkilat ve görevleri hakkında kanunun ek-3. maddesinin 4644 sayılı kanunla değiştirilen ek-2. maddesine bağlı ek-3. maddesi kabul edilmiş ve Cumhurbaşkanımızın onayı ile yasallaşmıştır[35].

Bu yasa ile sponsorluk yasası “Genel Müdürlüğün gençlik spor hizmet ve faaliyetlerini desteklemek amacıyla özel ve tüzel kişiler sponsorluk yapabilirler. Sponsorların uluslararası resmi spor organizasyonları ile Genel Müdürlükçe uygun görülen spor tesisleri için yapacakları ayni ve/veya nakdi harcamalar 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa göre gider sayılır.” Belirtilmiştir[36]. Bu yasa ile spor faaliyetlerinin özel ve tüzel kişiler ve kurumlar tarafından desteklenmesi amacıyla önemli bir adım atılmıştır.

Sporun yaygınlaşması ve sportif etkinliklerin uygulanması için spor tesislerine ve araç gereçlere ihtiyaç vardır.

Bilindiği gibi spor ortamı, spor saha ve tesisleri, spor araç ve gereçleri, spor öğretmenleri ve yöneticileri ile sportif eğitim ve organizasyonlardan oluşmaktadır. Bu unsurlardan birinin veya birkaçının olmaması halinde o ülkede sporun sağlıklı gelişme göstermesinden bahsetmek mümkün olmamaktadır. Spor saha ve tesisleri spor ortamı içerisinde özel ve ayrıcalıklı bir öneme sahiptir. Çünkü spor saha ve tesisleri, sporun bizzat uygulandığı yerler olarak karşımıza çıkmakta ve sporun fiziksel mekanını oluşturmaktadır[37].

Devletin hem spor tesislerini yapmada hem de onları yönlendirmede güçlük çektiğinden , kaynak bulmada, aramada zorlanması nedeniyle kuruluşlardan destek almak amacıyla 21.05.1986 tarihinde yayınlanan 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün teşkilat ve görevleri hakkında kanununun 26. Maddesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu madde de şu şekildedir. “Memur ve işçi sayısı 500’den fazla kuruluşlar ve fabrikalar, öncelikle kendi personeline beden eğitimi ve spor yaptırmak için ilgili yönetmeliğinde belirtilecek esaslara göre spor tesisleri yapmaya ve antrenör tutmaya mecburdurlar. Yönetmeliğinde belirtilen süre içerisinde gerekli spor tesislerini inşa etmeyen ve antrenör tutmayan fabrika ve kuruluşlar, sürenin bitiminde ve müteakip her yıl, tebliğ tarihinde çalıştırdıkları her işçi ve memur için, o tarihte yürürlükte bulunan brüt asgari ücretin üçte biri tutarındaki bir cezayı en geç bir ay içinde ödemek zorundadır. Bu süre içinde ödenmeyen cezalar, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil olunur. Tahsil olunan bu paralar her ay veya üç ayda bir Türk sporunu Teşvik Fonuna intikal ettirilir.

Belediyeler, şehir planlarını hazırlarken, spor tesislerine tahsis edecekleri yerlerin tespitinde, il veya ilçe danışma kurulu ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün muvafakatı olmaksızın, spor tesisleri ile ilgili kısımları üzerinde değişiklik yapılamaz.

Nazım imar planlarında, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün muvafakatı olmaksızın, spor tesisleri ile ilgili kısımlar üzerinde değişiklik yapılamaz.

Toplu konutlar, organize sanayi bölgeleri, küçük sanayi siteleri, eğitim kurumları ile fabrika projelerine spor alanı ve tesisi konulması zorunludur[38].

Bu yasal düzenleme ile spor tesislerinin fazlalaştırılması düşünülmüştür. Bu yasa sadece özel kuruluşları değil yerel yönetimleri, KİT'leri ve kamu kuruluşlarını da kapsamaktadır.

3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün teşkilat ve görevleri hakkındaki kanunun 21.05.1986 tarihinde yürürlüğe girmesiyle 10.05.1987 tarihinde yönetmelik yapılmış ve yayınlanmıştır. Bu yönetmelikte 500'den fazla işçi ve memur çalıştıran özel ve kamu kuruluşlarının yapması gerekli spor tesisleri açıklanmaktadır.[Ek-1]

10.05.1987 yılında yayınlanan yönetmelikteki bazı maddelerin değiştirilmesi ve geçici bir madde ilave edilmesi için 26.03.1990 yılında yeni bir yönetmelik yayınlanmıştır. Madde 5 memur ve işçi sayısının tespitinin nasıl yapılacağı, Madde 6 personel sayısına göre yapılacak spor tesisleri, Madde 7 teknik yardım, Madde 8 spor tesislerinin özellikleri, Madde 11 yeterli ve uygun alan bulunması, Madde 18 tesislerin yapım süresi hakkında bilgiler veren maddeler değiştirilmiş ve cezalı duruma düşme durumu için geçici madde ilave edilmiştir.[Ek-2]

26.03.1990 tarihinde yayınlanan yönetmelikteki geçici madde 15.06.1991 tarihli yönetmelikle değiştirilmiştir.[Ek-3]

En son geçici madde değişikliğinden sonra yönetmelikte herhangi bir değişiklik yapılmamış ve yasal zorunluluk bu tarihten sonra başlamıştır.

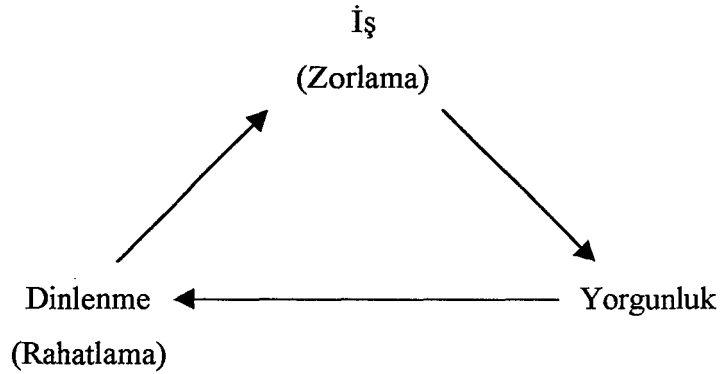
1.3.3. İşletmelerin Sportif Etkinliklerde Bulunması Sonucunda Elde Ettiği Yararlar

Bireylerin fiziksel, ruhsal ve ekonomik yönden rahat olmaları toplumun sağlıklı ve huzurlu olması demektir. Sağlıklı ve huzurlu bir toplum sağlamak amacıyla bireylerin çalışma saatleri, işe gidip gelme zamanı ve zorunlu gereksinimler için harcadığı zaman dışında kalan kısımda çeşitli etkinlikler içinde bulunmaları gerekmektedir.

İş yaşantısındaki sorumluluklar, tempolu çalışma, baslılar ve aşırı hırs vb. gibi etkenler insanlarda sıkıntı ve stres yaratmaktadır. Bu olumsuz etkilerde insanların iş hayatındaki yaşamına ve günlük yaşamına yansımaktadır.

Sanayi toplumu içerisinde sadece çok çalışan insan bütünüyle refaha ve huzura kavuşmamaktadır. Çünkü disiplinli, kalıplaşmış ve monoton bir çalışma düzeni, yabancılaşma, işe uyumsuzluk, manevi tatminsizlik gibi kişisel ve toplumsal bir çok sorunun kaynağını oluşturmuştur. Bu sorunların çözümüne yönelik tepki sadece dinlenme ve yeniden işe dönme anlayışından uzak, eğlenme ve moral etkinliklerinin de içinde olacağı, işten arta kalan boş zamanlarının arttırılması ve değerlendirilmesi şeklindedir[39].

İş saatlerinin dışında ve iş saatleri arasında verilen dinlenme aralarında etkinliklerde bulunmak çalışanlara yararlı olabilir. İnsan hayatı genelde iş ve dinlenme evrelerinden oluşmaktadır.

Şekil 1.2. Hayat Devri[40]

Yukarıda yer alan şekilde görüldüğü gibi iş ve dinlenme arasında bir ilişki oluşturularak yorgunluğun giderilmesi sağlanmalıdır.

Yorgunluğu gidermek veya ortaya çıkan stresi önlemek için kişilerin dinlenme zamanlarında yaptıkları bir takım çalışmalar vardır. Bu çalışmaların bazıları şunlardır[41] :

- a) Düzenli genel sağlık kontrolü
- b) Düzenli tatil alışkanlığı
- c) Sportif etkinliklerde bulunma
- d) Dengeli beslenme
- e) İş dışında kendisine yeni ilgi alanları bulma
- f) Kendini eğitime ve geliştirme isteği oluşturma
- g) Rahatlama ve motivasyon tekniklerini kullanma

Burada yer alan sportif etkinliklerin dışında, iş dışında, yeni ilgi alanları içinde, rahatlama ve motivasyon tekniklerinde de spor yer alabilir.

Bunlardan dolayı insanların hayatlarını sürdürebilmesi için yerine getirdikleri sorumluluklardan sonra kendilerini dinlendirecek, eğlendirecek, rahatlatacak ve sorumluluklarına tekrar rahat dönebilmelerini sağlayacak etkinlikler içinde spor önemli bir yer tutmaktadır.

İşletmelerde toplumun içinde yer aldığından, bu konularda toplumun sağlıklı ve huzurlu olmasını sağlamak, insanların hayatını güzelleştirmek için işletmelere bir takım sorumluluklar ve görevler düşmektedir. İlk olarak bu görev ve sorumluluklarını çalışanlarına karşı yerine getirmek zorundadırlar. Çünkü çalışanlarda toplumda bir birey olarak yer almaktadırlar.

Günümüz, insanların doğasına aykırı bir iş ortamı sunmaktadır. Şehirleşme ve sanayileşmeden dolayı insanlar monoton ve mutsuz bir hayat sürdürmek zorundadırlar. Bu yaşam şeklini canlandırmada, biraz olsun değiştirmede spor önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özellikle gelişmiş ülkelerde gerek devlet, gerek özel kuruluşlar, gerekse devlet ve özel kuruluşların işbirliği şeklinde, çalışanların verimliliğinin yükseltilmesi, çalışanların daha çok değer yaratabilmeleri için spor yatırımlarına öncelik verildiği görülmektedir. Spor faaliyetleriyle yabancılaşmanın doğurduğu, işten soğuma, ilgisizlik, bireyin yaratıcı gücünün inkarı ve izole oluşu giderilmeye çalışılmaktadır. Sonuçta bireyin, çalışma hayatında daha etkili olduğu gibi, çalışma hayatının dışında, toplumla daha kolay bütünleşebilmesi gerçekleşmektedir. Böylece çalışma hayatındaki monotonluk spor faaliyetleri ile giderilebilmektedir[42].

Günümüzde spor, ferdin tabii çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgu olarak tanımlanabilir[43].

Erdemli'ye göre spor, insanın yaşama biçimini tamamlayan, etkileyen, ona özel atılım veren bir yaşama tutumudur[44].

Tanımlardan anlaşıldığı gibi spor veya sportif etkinlikler insan yaşamının ayrılmaz bir parçası ve gereksinimidir.

Bu amaçla birey sporla iç içe yaşarken bir takım özellikler kazanmaktadır. Bu kazandırdığı özellikleri sporun görevleri veya işlevleri olarak düşünebiliriz. Sporun işlevleri aşağıdaki gibi sıralanabilir[45].

- Günlük işleri ve yaşamı en yüksek randımanla yürütebilmeye yeter kuvvete, çevikliğe, elastikiyete, çabukluğa ve dayanıklılığa sahip olmak.
- Her türlü hastalıktan ve hareket kabiliyetlerini engelleyici durumlardan uzak durmak.
- İyi ve normal ölçüler içinde gelişmiş kemik ve kas yapısına sahip olmak ve iyi duruş alışkanlıklarını kazanmış olmak.
- Yorgunluktan sonra iyi dinlenme, uyuma alışkanlıkları almış ve yeni bir güne aynı canlılık, kuvvet ve istekle başlayabilecek durumda olmak.

Spor etkinliklerinde bulunan insan sağlıklı düşünmeye başlar, daha etkindir, daha güçlüdür ve bu nedenle de iş yaşamında daha başarılı olmaktadır. Sportif etkinlikler sayesinde insanlar, fiziksel etkinlikler içerisinde aktif ve hareketli bir yaşam sergilemektedirler.

İşyeri ortamı spor yapmaya elverişlidir, özendiricidir, çalışan spora yönelebilir. Spor işyeri ortamında bir sosyal statü belirleyicisidir. Amirine veya patronuna hoş görünmek isteyebilir, arkadaş grubundan kopmamak için severek de spora yönelebilir[46].

İşletmeler, çalışanlara yönelik etkinlikleri çeşitli organizasyonlarla zenginleştirebilirler. Örneğin; birimler arası spor karşılaşmaları, diğer kuruluşların çalışanları ile yapılacak olan spor turnuvaları, buldukları illerde düzenlenen çeşitli özel, resmi ve yardıma yönelik spor organizasyonlarına işletme adına katılmak gibi etkinliklerde yer alabilirler. Sonuç olarak bu etkinliklere katılan çalışanlarda bir kuruma ait olma duygusu ve kurumla bütünleşmesi sağlanmış olur. İşletmeyi sahiplenmiş olan çalışanlarda işletmeye daha yüksek işgücü vererek verimliliği arttıracaktır.

Yapılan bilimsel değerlendirmeler, iş adamlarının ve tüm çalışanların, haftada 3-5 saatini sağlıklı yaşam için spor yapmaya ayırabilmelerinin onları dinlendirdiğini, bezginlik duygularını azalttığını, beden gücü ve ruhsal dengeyi desteklediğini ve en önemlisi de çalışma saatinde insan ilişkilerini ve kişisel verimliliklerini, önemli ölçüde arttırdığını göstermektedir[47].

İş yaşamında işletmenin çalışanlarından beklediği ve amacı üretim ve üretim sonucu kaliteli ürün ise, yani sonuçta yüksek verim elde etmekse, çalışanlarını da bu yönde motive ederek çalışma dışında önemli bir yer alan sportif etkinlikler sağlamalıdır.

Çalışma etkinliklerinin amacı üretimi arttırmak ve ürün kalitesini yükseltmek ise, çalışma dışı etkinliklerde bir bakıma aynı amaca hizmet etmektedir. Buradan da çalışma ve çalışma dışı etkinlikleri birbirini tamamlayan olgulardır sonucu çıkarılabilir.

Çalışma dışı etkinliklerden sportif etkinliklerin, işletmeye sağladığı yararlardan birincisi, çalışanların işletmeye olan bağlılıklarını arttırır ve bir aile ortamı yaratır. İkincisi, kamuoyu karşısında yaratılan imajı desteklemesidir[48].

Spor açısından bakacak olursak işletmeler tarafından sağlanan sportif etkinlikler olanakları ile çalışanların spora yönelmesinde yardımcı olurlar ve böylelikle sporun kitlesel olarak yaygınlaşmasında etkili olmaktadır. İşletme açısından değerlendirirsek spor sayesinde kaliteli iş gücü elde ederek üretime yansması ve işletmenin verimliliğinin arttığını söyleyebiliriz. Çünkü iş gücü verimliliği toplam verimliliği oluşturmaktadır.

İşletmeler çalışanlarına sağladıkları sportif etkinlikler dışında bünyelerinde spor klüpleri kurabilir, herhangi bir spor olayını, takımını veya sporcuyu destekleyebilir, spor organizasyonları düzenleyebilir veya katılabilir ve spor tesisi yaptırabilirler.

İşletmeler bu tür sporla ilgili olaylara katıldığında veya bulunduğunda da çeşitli yararlar sağlamaktadır.

Bunlar;

- İşletmenin mal ve hizmetlerini tanıtılmaktadır.
- Sağlanan tanıtımla reklam giderleri düşmektedir.
- İş bağlantılarına yardımcı olmaktadır.

- Toplumda firma imajını oluşturmaktadır.
- Çalışanların işletmeye karşı olumlu bakışını yükseltmektedir.

1.4. Özel ve Kamu İşletmelerin Kurum Dışı Sportif Etkinlikleri

Spor alanında hizmet vermeye yönelen özel ve kamu işletmeleri çalışanların haricinde buldukları çevreye de spor yönünden yatırımlar yapmak zorundadırlar.

Spor alanında farklı ihtiyaçlar, eksiklikler ortaya çıkmaktadır. Bunları desteklemeye yönelik çalışmalar çoğunlukla kamuya ait işletmeler tarafından gerçekleştirilmektedir. Nedeni, kamu işletmelerinin daha çok hizmeti ön planda tutan işletmeler olmasından kaynaklanmaktadır. Fakat son yıllarda özel sektörde yer alan işletmelerde sporun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bu alana yönelmeye başlamışlardır. Buradaki amaç, spora hizmetten çok, işletmelerine sağlayacak yararları göz önünde tutmalarıdır.

Devlet tarafından sağlanan spor imkanlarına kamu ve özel işletmelerin spor alanındaki yatırımlarının da eklenmesi kitle ve boş zaman sporunun yaygınlaştırılıp, geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Özel ve Kamu İşletmelerinin spor alanında sağladıkları hizmete ve yatırıma ilk olarak spor tesisi yaptırımları girmektedir. Bunu izleyen diğer etkinlikler ise spor sponsorluğu ve kurdukları spor kulüpleridir.

1.4.1. İşletmeler ve Spor Tesisleri

Toplumda ki insanların sporla ilgilenmesini sağlamak, insanlara sağlıklı spor alanları oluşturmak, insanları seyirci yerine sporcu yapmak çağdaş spor anlayışı içine girmektedir. Spor alanları, spor tesisleri sporun fiziki alt yapısının gerçekleştirilmesinde önemli yer tutmaktadır.

Spor tesisi, içinde antrenman yapılan, kamplar için yatma, beslenme, dinlenme gibi sosyal tesisleri, sakatlıklarda ve tedavilerde kullanılmak üzere ilk yardım ve rehabilitasyon merkezleri, eğitim için gerekli film, video, kütüphane gibi salonların bulunduğu bir komplekstir. Başka bir deyişle spor tesislerinden; her türlü spor ve gençlik faaliyetlerinin yapıldığı açık, kapalı, merkezi ve semt niteliğinde olan, sosyal hizmet amaçlı üniteler anlaşılmaktadır[49].

Spor etkinliklerine yönelik, bireylerin rahatça spor yapacakları yerler spor tesisleridir. Spor tesisleri pahalı bir yatırımdır. Spor tesisi yapmada zorunlu olan kuruluşların yanında gönüllü kişi veya kurumlar ülkemizin spor tesisi ihtiyacını karşılamaktadırlar.

İşletmeler spor tesisi yaparak, çalışanlarına ve toplumda ki bireylere spor yapmalarını sağlayacak ortamı yaratmaktadırlar. Mevcut spor tesislerinin kapasitelerine uygun kullanımı ve sporun kitlelere yayılması buna bağlı olarak tesis sayısının artırılmasında özel ve kamu işletmelerinin önemli fonksiyonları vardır.

Dünyada sporun hızla gelişim göstermesi ve spor branşlarının her geçen gün fazlalaşması hatta spor branşlarındaki otun kurallarının zaman zaman değişmesi, doğal olarak çok değişik ve türde spor tesisi yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Spor tesisi yapmak zorunda olan yada gönüllü ola işletmeler bu konulara dikkat ederek planlı bir şekilde hareket etmelidirler.

Ülkemizde sporun şimdiye kadar yeterince yaygınlaştırılmamasındaki faktörlerin başında, spor tesislerindeki dağılım ve kalite eksikliği ile bunların optimal ölçülerde kullanılmaması ön plana çıkmaktadır[1].

Kamu ve özel kurum ve kuruluşlara ait spor tesisleri ülkemizin toplam spor tesislerini meydana getirmektedirler. İşletmelerin spor tesisi yapması spora ve spor eğitimine katkı sağlamaktadır.

İşletmelerin yaptıkları bu tesislerde, spor etkinliklerinde bulunan çalışanlar, daha canlı, aktif ve dinamik bir şekilde iş ortamında yer alırlar. Bu da işletmelere çalışanların verimliliği şeklinde yansımaktadır.

Bunun yanı sıra spor tesisleri olan işletmeler, bu tesisleri halkın kullanımına açmaları sonunda toplumla iletişimi, tanınmayı ve olumlu izlenim yaratmayı sağlamaktadır.

1.4.2. İşletmeler ve Spor Sponsorluğu

Çoğu zaman sponsorluk, ticari bir amaç olmadan, bir karşılık beklemeden, kuruluşlar veya kişiler tarafından yapılan para, araç gereç, personel, bilgi gibi yardımların, spor, kültürel ve sosyal alanlarda ihtiyaç duyan kişilere ve organizasyonlara yapılması şeklinde tanımlanmaktadır.

Sponsorluk günümüzde ise, karşılıklı olarak kabul edilmiş ticari faydaları sağlamak amacıyla, bir bireyi, organizasyonu, olayı yada faaliyeti desteklemek için ticari bir kuruluş yada hükümet tarafından aynı yada nakdi destek sağlamak olarak karşımıza çıkmaktadır[50].

Fark olarak sponsorluğa ticari bir faydanın eklenmesidir. Sponsorluk kavramında sponsor olan ve sponsorluğu yapılan arasında bir fayda ilişkisi vardır. Sponsorların bekledikleri fayda, olay veya etkinlikle birlikte önceden belirlemiş oldukları ticari amaçlarını gerçekleştirmektir. Sponsorluğu yapılanda ise fayda, alınan destekle devamlılık, kazanmak ve gelişmek olabilir.

Sponsorluk sadece özel işletmeler tarafından yapılmaz. Devlet ve kamu kuruluşları da sponsorluğa karışmaktadır. Özel işletmelerde daha çok ticari amaç ön planda olurken devlet ve kamu kuruluşlarında ki sponsorluk bir çeşit hizmet ve yardım şeklinde düşünülmektedir.

Kuruluşlar, sponsorluk faaliyetlerinde bazı amaçlarını gerçekleştirmek için, önceden tespit ettiği hedeflere ve hedef kitlelere ulaşmak için farklı sponsorluk alanlarının ve türlerini seçmektedir.

Spor her zaman büyük kitlelerin ilgisini çeken bir olgu olduğundan, az harcamayla çok sayıda tüketiciye ulaşmayı amaçlayan işletmeler, özel yada kamu kuruluşu olsun spor sponsorluğunu seçmektedirler.

Spor sponsorluğu, sponsorluk türleri arasında en geniş yeri alan sponsorluk türüdür. Spor sponsorluğu büyük kitlelere hitap edebilmesi nedeniyle, özellikle ürünlerini ve hizmetlerini kısa zamanda bu kitlelere tanıtmak isteyen işletmelerce yapılmaktadır. Çünkü spor, hedef kitleyle iletişim kurma olanağını sağlayan ve hemen hemen bütün dünyada anlaşılın, aynı dili konuşan bir sponsorluk alanıdır[50].

İşletmeler tarafından yapılan spor sponsorluğu, bireysel sporcuların sponsorluğu, spor takımlarının sponsorluğu ve spor organizasyonlarının sponsorluğu şeklinde üç alanda yapılmaktadır. Bu üç alanda yapılan sponsorlukta finansal bir destekleme ön plandadır. Bireysel sporcular ve takımların sponsorluğunda direk olarak finansal yardım söz konusu iken spor organizasyonlarının sponsorluğunda işletme kendi adıyla bir spor organizasyonu

düzenlemekte yada düzenlenen spor organizasyonuna sponsor olarak katılmaktadırlar.

Spor sponsorluğunda en çok tercih edilen spor branşları, araba yarışları, at yarışları, futbol, golf, kayak, tekne yarışları, tenis, voleybol, basketbol, yüzme ve atletizmdir. Ülkemizde ise daha çok futbol, basketbol ve voleybol branşlarında sponsorluk karşımıza çıkmaktadır.

Spor artık sadece sporcu, antrenör, kulüp anlayışının dışında, kitle iletişim araçları, şirketler, siyaset, reklam, pazarlama gibi yeni kavramlarla birlikte yaşantımıza girmiştir. Kitle iletişim araçlarının gücünü keşfeden şirketler reklama yatırım yapmaktansa etkili bir tanıtım aracı olarak sponsorluk faaliyetlerine yönelmiştir[51].

Bu nedenle, bazı işletmeler, sponsorluğun, diğer reklam araçlarıyla kıyasladığında nispeten daha ucuz olduğuna inanmaktadırlar. Aynı zamanda geleneksel reklam araçlarının maliyetinin ve Pazar rekabetinin artması, spor sponsorluğuna doğru yönelime neden olmuştur[52].

İşletmelerin bu reklam maliyetinden veya reklamlardan daha etkili olduğunu düşündüğü spor sponsorluğuyla çeşitli yararlar elde etmektedir. İşletmelerin spor sponsorluğunda sağladığı yararlar şunlardır[52]:

1. Toplum onayını kazanma fırsatı
2. Ürün ve hizmetlerin farkına varılmasını sağlama
3. Uygun medya ilgisi ve tanıtım yaratmadır.

İşletmeler herhangi bir spor dalını veya sporcuyu destekleyerek, hedef kitle tarafından işletmelerinin isminin veya logosunun görülmesini sağlamaktadırlar. Ayrıca sponsorluk sayesinde medyada işletme ile ilgili haberlere ayrılan yer ve zamanda da bir artış olacaktır.

Sponsorluğun spor tarafına kazancı ise:

1. Takımların ve sporcuların yararlanabilecekleri kaynakların artmış olması, bunların başarılarını ve dolayısıyla izleyici heyecanının artması
2. Spor organizasyonlarının devamlılığı, gelişimi ve büyümesi diyebiliriz.

Görülüyor ki spor sponsorluğu ile işletme karşılıklı olarak yarar sağlamaktadır. Sporumuzun gelişmesi için özel ve kamu işletmelerinin yatırımları ve spora yönelmeleri gerekmektedir.

1.4.3. İşletmeler ve Spor Kulüpleri

Spor kulüpleri, spor etkinliklerinin düzenlendiği ve uygulandığı esas birimlerdir. Bu kulüpler sporun alt yapısına hizmet ederek sporun yaygınlaştırılmasında önemli rol oynarlar.

Spor kulübü, belirli kurarlara göre kurulan (yasalar, yönetmelikler, tüzükler, sözleşmeler, vb.) üyelerinin her birinin yetki ve sorumlulukları olan (başkan, yönetim kurulu üyesi, denetçi, üye, taraftar, vb.) gerek amatör, gerekse de profesyonel spor branşlarıyla hizmet veren, her yaş grubunun spor yapabileceği tesis, araç gereçlere sahip olan, diğer bir yönüyle de yüksek performans sporcularının yetiştirilmesini hedefleyen, büyük seyirci kitlesine sahip olan özel kurumlar olarak, tanımlanmaktadır[53].

Spor kulüpleri insan ruhundaki mücadele ve başarıya azmini yükselten, bireyin kişiliğine üstün eğitim ve moral değerleri katan, toplumun şuurunu, birlik ve dayanışma fikrini geliştiren önemli bir toplumsal araç olmaktadır[53]. Dünyanın her yerinde spor kulübü, insanlara spor yaptırmanın vazgeçilmez bir aracı olduğu gibi, insanlara kazandırdıkları bakımından da toplumsal bir araç şekline dönüşmektedir.

Spor kulüpleri kurucularının yapıları bakımından kamu kuruluşları, özel kuruluşlar, üniversiteler ve başka kuruluşlar tarafından kurulmaktadır[34]. Bu kuruluşlar tarafından kurulan kulüpler Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliğinde yer alan kulüp tiplerinden kurum kulüpleri içinde yer almaktadır.

Son yıllarda büyük işletmelerin ve kuruluşların spora yatırım yapmaları ve hatta bünyelerinde spor kulüpleri kurmaları sporumuzun üzerinde çok olumlu bir etki yapmıştır.

İşletmelerin kurdukları spor kulüpleri, üyelerinin ağırlık olarak belirli bir işletmeden geldikleri düzenli kulüplerdir. Genellikle bu kulüpler işletmenin adının taşırlar(Bayer Leverkusen, Salamender, Kornwestheim, Beiersdef e.v., Sevessu e.v. gibi). İşletme spor kulüpleri, işletmeden mali destek görürler ancak spor aktivite konusunda kamuoyunun emrine hazır bulunurlar[48].

Ülkemizde kanunlarımızda yapılan değişiklikle anonim şirketlerin kulüp satın alması yada kiralaması yönünde kolaylık tanınması, şirketlerin

sponsorluktan sonra kulüpleri satın alması ürünlerinin yada kuruluşlarının dolaylı reklamlarını yaptırmaktadır[34].

İşletmeler tarafından kurulan spor kulüpleri, profesyonel liglerde de yer almaktadır. Basketbol liginde Anadolu Grubundan Efes Pilsen, Ülker Gıdadan Ülker, Koç Holdingden Tofaş, Kombassan Holdingden Kombassan Konya, Yaşar Holdingden Tuborg, Voleybolda da bizi iyi bir şekilde temsil eden Eczaçıbaşını örnek verebiliriz. Diğer branşlarda da özel yada kamu kuruluşları tarafından kurulan kulüpler yer almaktadır.

Bu işletmeler ellerinde bir takım olduğu takdirde daha fazla reklam yapacaklarını, spor kulüpleri yardımıyla reklam yapmanın ve daha geniş kitlelere ulaşabileceklerinin mümkün olabileceğini bilmektedirler.

İşletmeler spor kulüplerinde daha çok toplumun ilgilendiği spor branşlarına yer vermektedir. Nedeni ise, bu branşlara (futbol gibi) kitle iletişim araçlarının daha fazla yer vermesidir. Bununda spora getirdiği birtakım zararlar olmaktadır. Diğer dikkat çekmeyen, kitle iletişim araçlarında yeterince yer almayan spor branşlarının veya sporcuların işletmeler tarafından ele alınmaması bu alanlarda yetersiz desteğe neden olmaktadır.

İşletmeler tarafından kurulan spor kulüplerinde değişik ve çok sayıda spor branşlarının olması, buna bağlı olarak sporcuların, antrenörlerin bulunması spora bir katkı sağlamaktadır. Branşlara bağlı olarak sporcu sayısı fazlalaşır ve alt yapı oluşumuna katkı sağlar. Spor eğitiminde yer alan antrenörlerde kendilerini sunabilecekleri, kanıtlayabilecekleri ortamlar kazanmış olurlar.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, araştırmada kullanılan veri toplama yöntemi, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, Eskişehir İl Merkezindeki 500' den fazla memur ve işçi çalıştıran Kamu ve Özel İşletmelerde yapılan sportif etkinliklerin ve sportif organizasyonların belirlenmesine yöneliktir. Yapılan araştırma, tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, var olan bir durumun varolduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır[54].

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Eskişehir İl Merkezinde bulunan memur ve işçi sayısı 500' den fazla olan kamu ve özel işletmeler oluşturmaktadır. Bu işletmeler Eskişehir Sigorta Müdürlüğünden ve Eskişehir Gençlik ve Spor Müdürlüğünden alınan belgelerle belirlenmiştir. Buna göre kamu ve özel işletmeler çizelge 2.1' de gösterilmiştir.

Çizelge 2.1. Eskişehir' de ki 500' den Fazla Memur ve İşçi Çalıştıran Kamu ve Özel İşletmeler

Sayı	Kamu İşletmeleri	Özel İşletmeler
1	Anadolu Üniversitesi	Arçelik A.Ş.
2	Belediye Başkanlığı	Arçelik Kompresör A.Ş.
3	Milli Eğitim Müdürlüğü	Çetintaş Giyim Sanayi
4	Devlet Su İşleri	Çimento Fabrikası Genel Müdürlüğü
5	Hava İkmal Bakım Komutanlığı	Eti Gıda Sanayi
6	İl Defterdarlığı	Ford Otomotiv Sanayi
7	Köy Hizmetleri	Kılıçoğlu Toprak Sanayi
8	Osmangazi Üniversitesi	Tam Gıda Sanayi
9	PTT Başmüdürlüğü	Toprak Seniteri Karo
10	Şeker Fabrikası	Tütaş Motor Sanayi
11	TCDD İşletme Müdürlüğü	Sarar Giyim Sanayi
12	Tedaş	Paşabahçe Cam Sanayi
13	Tülomsaş	
Toplam	13	12

Verilerin Çözümü

Araştırma anketine ilişkin bilgiler, araştırmacı tarafından verilerin çözümlenmesine geçmeden önce, verilerin işlenmesi ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu amaçla, öncelikle işletmeler tarafından doldurulan anket kağıtlarının gerekli biçimde doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmiş ve sonuçta tüm anket kağıtlarının tam olarak doldurulduğu görülmüştür. Araştırmaya uygun olduğu belirlenen anket kağıtlarında ki bilgiler kodlanarak bilgisayar kayıtlarına geçirilmiş ve veriler çözümlenmeye hazır duruma getirilmiştir.

Bilgi toplama aracı ile elde edilen ve bilgisayara aktarılan veriler araştırmanın amacı kapsamında yanıtları aranan sorulara yönelik olarak uygun biçimde çözümlenmiştir. Bu çözümlenmede istatistiksel teknik olarak, sayı dağılımı ve yüzdeleri hesaplanmış olan veriler çizelgelerde gösterilmiştir.

Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmesi için SSPS for Windows paket programı kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın boyutlarına bağlı kalınarak, araştırma grubunun sportif etkinlikler içerisinde bulunma düzeylerine yönelik görüşleri alınarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 3.1. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Hukuki Yapıları

GÖRÜŞLERİ	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Kollektif Şirket	0	0	0	0
Adi Komandit Şirket	0	0	0	0
Anonim Şirket	0	0	12	100
Limited Şirket	0	0	0	0
Genel Bütçeye Dahil İşletmeler	4	30.7	0	0
Katma Bütçeli İşletmeler	3	23.1	0	0
Özel Bütçeli Devlet İşletmeleri	0	0	0	0
Mahalli İdarelere Bağlı İşletmeler	1	7.7	0	0
Kamu İktisadi Teşebbüsler			0	0
ve İktisadi Devlet Teşekkülleri	5	38.5	0	0
TOPLAM	13	100	12	100

Çizelge 3.1.'de araştırmaya katılan işletmelerin hukuki yapılarıyla ilgili sorulan soruya kamu işletmelerin %30.7'si Genel Bütçeye Dahil işletme, %23.1'i Katma Bütçeli İşletme, %7.7'si Mahalli İdarelere Bağlı İşletme ve ağırlıklı olarak %38.5'nin Kamu İktisadi Teşebbüsler ve İktisadi Devlet Teşekküllerinden olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerin ise tamamının Anonim İşletme olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.2. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Çalışan Eleman Sayısı

GÖRÜŞLERİ	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
500'den Az	1	7.7	1	8.3
500-750 Kişi	1	7.7	7	58.4
751-1000 Kişi	2	15.4	1	8.3
1001-1250 Kişi	3	23.1	2	16.7
1251-1500 Kişi	0	0	0	0
1501 ve Üzeri	6	46.1	1	8.3
TOPLAM	13	100	12	100

Araştırmaya katılan kamu işletmelerin %7.7'si 500'den az ve 500-750 arasında çalışan elemana sahip, %15.4'ünde çalışan eleman sayısı 751-1000, %23.1'inde çalışan eleman sayısı 1001-1250, %46.1'inde 1501 ve üzerinde çalışan eleman olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerde ise çalışan eleman sayısı %58.4 olarak 500-750 arasında yoğun olduğu görülmektedir. %16.7'si 1001-1250 arasında çalışan elemana sahip, 500'den az (% 8.3), 751-1000 (%8.3) ve 1500 ve üzeri (%8.3) çalışan eleman sayısının eşit dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Çizelge 3.3. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Çalışanların Cinsiyet Durumu

GÖRÜŞLERİ	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Bayan	0	0	3	25
Erkek	13	100	9	75
TOPLAM	13	100	12	100

Araştırmaya katılan işletmelerde çalışanların cinsiyet durumlarının dağılımları incelendiğinde kamu işletmelerinde tamamında erkek çalışanların ağırlıkta olduğu, özel işletmelerde ise %25'inde bayan, %75'inde Erkek çalışanın fazla olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.4. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Çalışma Saatleri

GÖRÜŞLERİ	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Tek (Vardiya)	10	76.9	3	25
İki (Vardiya)	0	0	4	33.3
Üç (Vardiya)	3	23.1	5	41.7
TOPLAM	13	100	12	100

Araştırmaya katılan kamu işletmelerin %76.9'u tek vardiya, %23.1'i üç vardiya şeklinde çalışırken, özel işletmelerin %25'i tek vardiya, %33.3'ü iki vardiya, %41.7'si üç vardiya şeklinde çalıştığı belirlenmiştir.

Çizelge 3.5. Araştırmaya Katılan Kamu İşletmelerinin Sportif Organizasyonlarını Düzenleme Amaçları

GÖRÜŞLERİ	1		2		3		4		5		6	
	Kamu n	%	Kamu n	%	Kamu n	%	Kamu n	%	Kamu n	%	Kamu n	%
Elemanların Serbest Zamanlarını Anlamlı, ortaklaşa ve Aktif Bir Şekilde Gerçekleştirmesi	6	46.1	0	0	3	23.1	2	15.4	1	7.7	1	7.7
İş Ortamında Ortaya Çıkabilecek Stres ve Hastalıklara Karşı Direnç Kazanmak	1	7.7	5	38.4	2	15.4	0	0	2	15.4	3	23.1
İşletme İçinde Elemanların Çalışma Verimini Arttırmak	3	23.1	3	23.1	1	7.7	1	7.7	5	38.4	0	0
Elemanların Kendilerini Bir Kuruma Ait Olarak Görmeleri ve Bir Aile Ortamının Yaratılması	2	15.4	2	15.4	1	7.7	5	38.4	2	15.4	1	7.7
Elemanların Birbirleriyle ve Kurum Yöneticileriyle Aralarındaki İletişimi Geliştirme	1	7.7	2	15.4	5	38.4	1	7.7	3	23.1	1	7.7
Elemanların Sosyal Bir Faaliyete Katılmasını Sağlamak	0	0	1	7.7	1	7.7	4	30.8	0	0	7	53.8
TOPLAM	13	100	13	100	13	100	13	100	13	100	13	100

Araştırmaya katılan kamu işletmeleri sportif organizasyonları düzenlerken amaçlarını birinci öncelik olarak (%46.1) elemanlarının serbest zamanlarını anlamlı, ortaklaşa ve aktif bir şekilde gerçekleştirmesini sağlamak, ikinci öncelik olarak (%38.4) iş ortamında ortaya çıkan stres ve hastalıklara karşı direnç kazanmak, üçüncü öncelik olarak (%38.4) elemanların birbirleriyle ve yöneticileriyle iletişimi geliştirmek, dördüncü öncelik olarak (%38.4) elemanların kuruma ait olma duygusunu geliştirerek aile ortamının yaratılmasını sağlamak, beşinci öncelik olarak (%38.4) elemanların çalışma verimini arttırabilmek ve son

altıncı öncelik olarak (%53.8) elemanların sosyal bir faaliyete katılmalarını sağlamak şeklinde belirtmişlerdir.

Çizelge 3.6. Araştırmaya Katılan Özel İşletmelerinin Sportif Organizasyonlarını Düzenleme Amaçları

GÖRÜŞLERİ	1		2		3		4		5		6	
	Özel n	Özel %	Özel n	Özel %	Özel n	Özel %	Özel n	Özel %	Özel n	Özel %	Özel n	Özel %
Elemanların Serbest Zamanlarını Anlamlı, Ortaklaşa ve Aktif Bir Şekilde Gerçekleştirilmesi	3	25	0	0	1	8.3	4	33.4	4	33.4	0	0
İş Ortamında Ortaya Çıkabilecek Stres ve Hastalıklara Karşı Direnç Kazanmak	1	8.4	3	25	0	0	1	8.3	5	41.7	2	16.7
İşletme İçinde Elemanların Çalışma Verimini Arttırmak	0	0	0	0	2	16.7	3	25	1	8.3	6	50
Elemanların Kendilerini Bir Kuruma Ait Olarak Görmeleri ve Bir Aile Ortamının Yaratılması	6	50	1	8.3	3	25	0	0	1	8.3	1	8.3
Elemanların Birbirleriyle ve Kurum Yöneticileriyle Aralarındaki İletişimi Geliştirme	1	8.3	5	41.7	1	8.3	3	25	1	8.3	1	8.3
Elemanların Sosyal Bir Faaliyete Katılmasını Sağlamak	1	8.3	3	25	5	41.7	1	8.3	0	0	2	16.7
TOPLAM	12	100	12	100	12	100	12	100	12	100	12	100

Araştırmaya katılan özel işletmeler sportif organizasyonları düzenlerken amaçlarını birinci öncelik olarak (%50) elemanlarının kendilerini bir kuruma ait olarak görmeleri ve bir aile ortamının yaratılmasını sağlamak, ikinci öncelik olarak (%41.7) elemanların birbirleriyle ve yöneticilerle aralarındaki iletişimi geliştirmek, üçüncü öncelik olarak (%41.7) elemanların sosyal bir faaliyete katılmasını sağlamak, dördüncü öncelik olarak (%33.4) elemanlarının serbest zamanlarını anlamlı, ortaklaşa ve aktif bir şekilde gerçekleştirmesini sağlamak, beşinci öncelik olarak (%41.7) iş ortamında ortaya çıkan stres ve hastalıklara karşı direnç kazanmak, altıncı öncelik olarak da (% 50) işletme elemanların çalışma verimini arttırabilmek şeklinde yer vermişlerdir.

3.7. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Elemanlarına Sportif Etkinlikler Yaptırma Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Evet	10	76.9	10	83.3
Hayır	3	23.1	2	16.7
TOPLAM	13	100	12	100

Araştırmaya katılan kamu işletmelerin %76.9'u ve özel işletmelerin %83.3'ü elemanlarına sportif etkinlikler içerisinde olmalarını sağlamakta, kamu işletmelerin %23.1'i ve özel işletmelerin %16.7'si elemanlarına sportif etkinlikler yaptıramadığı görülmektedir.

Çizelge 3.8. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Yapılan Sportif Etkinlikler

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Atletizm	3	8.8	0	0
Basketbol	3	8.8	5	15.1
Futbol	9	26.5	9	27.3
Hentbol	1	2.9	0	0
Masa Tenisi	6	17.7	6	18.2
Tenis	3	8.8	5	15.1
Voleybol	8	23.6	6	18.2
Diğer	1	2.9	2	6.1
TOPLAM	34	100	33	100

Araştırmaya katılan kamu işletmelerinde yapılan sportif etkinliklere bakıldığında birinci öncelik olarak %26.5 futbol, ikinci öncelik olarak %23.6 voleybol, üçüncü öncelik olarak %17.7 masa tenisi olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerde yapılan sportif etkinliklere bakıldığında birinci olarak %27.3 futbol, ikinci olarak %18.2 masa tenisi ve voleybol, üçüncü olarak %15.1 basketbol ve tenis olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.9. Araştırmaya Katılan İşletmelerdeki Elemanların Sportif Etkinliklere Katılma Düzeyleri

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Haftada Bir Gün	2	20	6	60
Haftada İki Gün	1	10	0	0
Haftada Üç Gün	5	50	3	30
Haftada Dört Gün	0	0	1	10
Haftada Beş Gün	2	20	0	0
Haftada Altı Gün	0	0	0	0
TOPLAM	10	100	10	100

Araştırmaya katılan kamu işletmelerinde elemanların sportif etkinliklere katılma düzeylerine bakıldığında, elemanların %50'si haftada üç gün, %20'si haftada bir gün, %20'si haftada beş gün, %10'u haftada iki gün spor yaptıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerde elemanların sportif etkinliklere katılma düzeylerine bakıldığında, elemanların %60'ı haftada bir gün, %30'u haftada üç gün, %10'u haftada dört gün spor yaptıkları görülmektedir.

Çizelge 3.10. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Çalışan Elemanlara Sportif Etkinlikler İçin Ayrılan Süre

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
30 Dakika	0	0	0	0
1 saat	3	30	5	50
Sadece Dinlenme Aralarında	7	70	5	50
TOPLAM	10	100	10	100

Araştırmaya katılan kamu işletmelerinde elemanlara spor yapmaları için ayrılan zamana bakıldığında, %70 dinlenme araları, %30 1 saat olarak görülmektedir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerde bu süre ise %50 1 saat, %50 dinlenme araları şeklinde eşit bir dağılım göstermektedir.

Çizelge 3.11. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Spor Alanlarının Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Açık Basketbol Sahası	4	8.9	5	14.7
Açık Voleybol Sahası	6	13.3	5	14.7
Spor Salonu	8	17.8	0	0
Futbol Sahası	10	22.3	5	14.7
Kondüsyon Merkezi	5	11.1	2	5.9
Masa Tenisi Oyun Alanı	5	11.1	6	17.6
Tenis Kortu	6	13.3	6	17.6
Yüzme Havuzu	1	2.2	3	8.9
Spor Yapmak İçin İlgili Alan Yok	0	0	2	5.9
TOPLAM	45	100	34	100

Araştırmaya katılan işletmelerin mevcut spor alanlarının durumu incelendiğinde kamu işletmelerin %8.9'unda açık basket sahası, %13.3'ünde açık voleybol sahası, %17.8'inde spor salonu, %23.3'ünde futbol sahası, %11.1'inde kondüsyon merkezi, %11.1'inde masa tenisi oyun alanı, %13.3'ünde tenis kortu ve %2.2'inde yüzme havuzunun olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerin %14.7'sinde açık basketbol sahası, %14.7'inde açık voleybol sahası, %14.7'sinde futbol sahası, %5.9'unda kondüsyon merkezi, %17.6'sında masa tenisi oyun alanı, %17.6'sında tenis kortu, %8.9'unda yüzme havuzu olduğu ve %5.9'unda da spor alanı olmadığı görülmektedir.

Çizelge 3.12. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Elemanlarına Sportif Etkinlik Yaptıramama Nedeni

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Sportif etkinlikler için Zaman Ayrılması İşgücü Kaybına Neden Oluyor	0	0	0	0
Bu Tür Etkinlikler için Yapılacak Saha ve Malzeme Alımı için Ayrılacak Parasal Kaynak Yok	0	0	0	0
Çalışma Alanı İçinde Bu Tür Tesislerin Yapımı İçin Gerekli Alan Yok	0	0	1	50
Elemanlardan Bu Tür Etkinlikler İçin Hiçbir İstek Gelmedi	2	66.7	1	50
Şimdiye Kadar Bu Tür Etkinlikler Yaptırmayı Düşünmedik	1	33.3	0	0
TOPLAM	3	100	2	100

Araştırmaya katılan işletmelerin elemanlarına spor yaptıramama nedeni olarak kamu işletmelerin %66.7'si elemanlardan bu tür etkinlikler için hiçbir istek gelmediğini, %33.3'ü şimdiye kadar bu tür etkinlikler yaptırmayı düşünmediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerin %50'si tesis yapımı için işletme içerisinde alan olmadığını, diğer %50'si ise elemanlarından bu tür etkinlikler için istek gelmediğini belirtmişlerdir.

Çizelge 3.13. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Spor Organizasyonlarının Düzenlenmesi İçin Oluşturulan Birim Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Evet	11	84.6	11	91.7
Hayır	2	15.4	1	8.3
TOPLAM	13	100	12	100

Araştırmaya katılan işletmelerin spor organizasyonların düzenlenmesi için oluşturulan birim durumu ile ilgili sorulan soruya kamu işletmelerin %84.6'sı ve özel işletmelerin %91.7'si evet yanıtını verdikleri, kamu işletmelerin %15.4'ü ve özel işletmelerin %8.3'ü hayır yanıtını verdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 3.14. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Sportif Etkinlikleri Biriminin Bağlı Olduğu Birim Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Müdür	7	63.6	1	9.1
Yönetim Kurulu	0	0	1	9.1
Personel Müdürlüğü	0	0	2	18.2
Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	1	9.1	4	36.3
Bağımsız	3	27.3	0	0
İnsan Kaynakları Müdürlüğü	0	0	3	27.3
Diğer	0	0	0	0
TOPLAM	11	100	11	100

Araştırmaya katılan işletmelerde sportif etkinlikleri biriminin bağlı olduğu birime kamu işletmelerin %63.6'sı müdür, %9.1'i sosyal hizmetler müdürlüğü, %27.3'ü bağımsız yanıtını verdikleri, özel işletmelerin ise %9.1'i müdür, %9.1'i yönetim kurulu, %18.2'si personel müdürlüğü, %36.3'ü sosyal hizmetler müdürlüğü, %27.3'ü insan kaynakları müdürlüğü yanıtını verdikleri görülmektedir.

Çizelge 3.15. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Organizasyonlarına Destek Verme Düzeyi

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Evet	7	53.9	12	100
Hayır	6	46.1	0	0
TOPLAM	13	100	12	100

Araştırmaya katılan işletmelerin spor organizasyonlarına destek verme düzeylerine bakıldığında kamu işletmelerin %53.9'u ve özel işletmelerin tamamının spor organizasyonuna destek verdiği, kamu işletmelerin %46.1'i ise spor organizasyonuna destek vermediği görülmektedir.

Çizelge 3.16. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Organizasyonlarına Destek Verme Şekli

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Parasal Yardım	0	0	7	36.8
Malzeme ve Araç gereç Yardımı	2	14.3	6	31.8
Kurum İçi Spor Alanlarının Kullanılması	6	42.9	1	5.2
Kurum İçi Eleman Yardımı	3	21.4	1	5.2
Spor Alanında Panel, Seminer ve Kongre gibi Sportif Etkinlikleri Düzenlemek veya Düzenlenen Etkinlikleri Desteklemek	3	21.4	4	21
TOPLAM	14	100	19	100

Araştırmaya katılan işletmelerde spor organizasyonlarına destek veren kamu işletmelerinde destek verme şekli %14.3 malzeme ve araç gereç yardımı, %42.9 kurum içi spor alanların kullanılması, %21.4 kurum içi eleman yardımı ve %21.4 spor alanında panel, seminer ve kongre gibi sportif etkinlikler düzenlemek veya düzenlenen etkinlikleri desteklemektir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerde ise destek verme şekli, %36.8 parasal yardım, %31.8 malzeme ve araç gereç yardımı, %5.2 kurum içi spor alanlarının kullanılması, %5.2 kurum içi eleman yardımı, %21 spor alanında panel, seminer ve kongre gibi sportif etkinlikleri düzenlemek veya düzenlenen etkinlikleri desteklemektir.

Çizelge 3.17. Araştırmaya Katılan Kamu İşletmelerin Sportif Organizasyonları Destekleme Amaçları

GÖRÜŞLERİ	1		2		3		4		5	
	Kamu		Kamu		Kamu		Kamu		Kamu	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşletmenin Reklam Faaliyetlerine Katkı Sağlamak	1	11.1	1	11.1	1	11.1	4	44.5	2	22.2
Yapılan Harcamaların Kurum Gideri Olarak Gösterilmesi	0	0	0	0	0	0	2	22.2	7	77.8
Ülke Düzeyinde Sporun Gelişimine Katkıda Bulunmak	5	55.6	1	11.1	2	22.2	1	11.1	0	0
İşletmenin Bulunduğu Çevreye Hizmet Etmesini Sağlamak	2	22.2	2	22.2	4	44.5	1	11.1	0	0
Personelimizin İşletmeye Olumlu Bakış İçinde Olmasını Sağlamak	1	11.1	5	55.6	2	22.2	1	11.1	0	0
TOPLAM	9	100	9	100	9	100	9	100	9	100

Araştırmaya katılan kamu işletmeleri sportif organizasyonları destekleme amaçlarında birinci öncelik olarak (%55.6) ülke düzeyinde sporun gelişimine katkıda bulunmak, ikinci öncelik olarak (%55.6) elemanların işletmeye olumlu bakış içinde olmasını sağlamak, üçüncü öncelik olarak (%44.5) işletmenin bulunduğu çevreye hizmet etmesini sağlamak, dördüncü öncelik olarak (%44.5) işletmenin reklam faaliyetlerine katkı sağlamak ve son beşinci öncelik olarak (%77.8) yapılan harcamaların kurum gideri olarak gösterilmesi yer almaktadır.

Çizelge 3.18. Araştırmaya Katılan Özel İşletmelerin Sportif Organizasyonlarını Destekleme Amaçları

GÖRÜŞLERİ	1		2		3		4		5	
	Özel		Özel		Özel		Özel		Özel	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşletmenin Reklam Faaliyetlerine Katkı Sağlamak	3	25	2	25	2	16.7	2	16.7	2	16.7
Yapılan Harcamaların Kurum Gideri Olarak Gösterilmesi	1	8.3	0	0	1	8.3	6	50	4	33.3
Ülke Düzeyinde Sporun Gelişimine Katkıda Bulunmak	6	50	2	16.7	3	25	1	8.3	0	0
İşletmenin Bulunduğu Çevreye Hizmet Etmesini Sağlamak	2	16.7	4	33.3	5	41.7	1	8.3	0	0
Personelimizin İşletmeye Olumlu Bakış İçinde Olmasını Sağlamak	0	0	3	25	1	8.3	2	16.7	6	50
TOPLAM	12	100	12	100	12	100	12	100	12	100

Araştırmaya katılan özel işletmeler sportif organizasyonları destekleme amaçlarında birinci öncelik olarak (%50) ülke düzeyinde sporun gelişimine katkıda bulunmak, ikinci öncelik olarak (%33.3) işletmelerin reklam faaliyetlerine katkı sağlamak, üçüncü öncelik olarak (%41.7) işletmenin bulunduğu çevreye hizmet etmesini sağlamak, dördüncü öncelik olarak (%50) yapılan harcamaların kurum gideri olarak gösterilmesi, beşinci öncelik olarak (% 50) elemanların işletmeye olumlu bakış içinde olmasını sağlamak yer almaktadır.

Çizelge 3.19. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Kulübü Faaliyet Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Evet	10	76.9	3	25
Hayır	3	23.1	9	75
TOPLAM	13	100	12	100

Araştırmaya katılan kamu işletmelerin %76.9'unun ve özel işletmelerin %25'inin spor kulübü kurdukları görülmektedir. Araştırmaya katılan kamu işletmelerin %23.1'inin ve özel işletmelerin %75'inin spor kulübüne sahip olmadıkları görülmektedir.

Çizelge 3.20. Araştırmaya Katılan İşletmelerde Faaliyet Gösteren Spor Kulüplerinin Branş Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Atletizm	4	11.4	0	0
Basketbol	3	8.6	0	0
Futbol	9	25.7	1	20
Hentbol	2	5.7	1	20
Masa Tenisi	3	8.6	1	20
Tenis	3	8.6	0	0
Voleybol	5	14.2	0	0
Yüzme	3	8.6	1	20
Diğer	3	8.6	1	20
TOPLAM	35	100	5	100

Araştırmaya katılan kamu işletmelerinde faaliyet gösteren spor kulüplerinin branşlarına bakıldığında birinci olarak %25.7 futbol, ikinci olarak %14.2 voleybol, üçüncü olarak %11.4 atletizm olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerde faaliyet gösteren spor kulüplerinin branşlarına bakıldığında eşit yoğunlukta (%20) futbol, hentbol, masa tenisi, yüzme ve diğer branşların yer aldığı görülmektedir.

Çizelge 3.21. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Kulübünde Yer Alan Sporcuların İşletme Elemanı Olma Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
2-6	1	10	0	0
7-11	0	0	2	66.7
12-16	0	0	0	0
17-21	2	20	0	0
22 ve Üzeri	3	30	0	0
İşletmede Çalışan Aynı Zamanda da Spor Kulübümüzde Yer alan Sporcu Yok	4	40	1	33.3
TOPLAM	10	100	3	100

Araştırmaya katılan işletmelerin spor kulübünde yer alan sporcuların işletme elemanı olma durumu incelendiğinde, kamu işletmelerin %20'sinde spor kulübünde sporcu olup işletmede çalışan eleman sayısı 17-21 arası, %30'unda

sayı 22 ve üzeri, %40'ında sporcu olup işletmede çalışan eleman olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerin %66.7'sinde spor kulübünde sporcu olup işletmede çalışan eleman sayısı 7-11 arası, %33.3'ünde ise sporcu olup işletmede çalışan eleman olmadığı belirlenmiştir.

Çizelge 3.22. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Kulüplerinde Çalışan Antrenör Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
1	1	10	0	0
2	0	0	0	0
3	1	10	2	66.7
4	1	10	0	0
5 ve Üzeri	7	70	1	33.3
TOPLAM	10	100	3	100

Araştırmaya katılan işletmelerin spor kulüplerinde çalışan antrenör durumuna bakıldığında, kamu işletmelerin %10'u 1 antrenöre, %10'u 3 antrenöre %10'u 4 antrenöre, %70'i 5 ve üzeri antrenöre sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerin ise, %66.7'si 3 antrenör, %33.3'ü 5 ve üzeri antrenöre sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.23. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Spor Kulübünde Yer Alan Antrenörlerin İşletme Elemanı Olma Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
1	3	30	2	66.7
2	1	10	0	0
3	1	10	0	0
4	1	10	0	0
5 ve Üzeri	4	40	1	33.3
TOPLAM	10	100	3	100

Araştırmaya katılan işletmelerin spor kulübünde yer alan antrenörlerin işletme elemanı olma durumuna bakıldığında, kamu işletmelerin %30'unda spor kulübünde antrenör olup işletmede çalışan eleman sayısı 1 kişi, %10'unda 2 kişi, %10'unda 3 kişi, %10'unda 4 kişi, %40'ında 5 ve üzeri olduğu belirlenmiştir.

Özel işletmelerin %66.7'sinde spor kulübünde antrenör olup işletmede çalışan eleman sayısı 1 kişi ve %33.3'ünde 5 ve üzeri olduğu belirtilmiştir.

Çizelge 3.24. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Farklı Uzmanlaşmış Kurumlardan Yardım Alma Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
Evet	7	53.9	7	58.3
Hayır	6	46.1	5	41.7
TOPLAM	13	100	12	100

Araştırmaya katılan kamu işletmelerinin %53.9'u ve özel işletmelerin %58.3'ü sportif etkinlikler konusunda uzman kişi ve kurumlardan yardım almak istediklerini, kamu işletmelerinin %46.1'i ve özel işletmelerin %41.7'si yardım almak istemediklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 3.25. Araştırmaya Katılan İşletmelerin Sportif Etkinlikler İçin Yıllık Bütçeden Ayırdıkları Fon Durumu

GÖRÜŞLER	Kamu İşletmeleri		Özel İşletmeler	
	n	%	n	%
% 1 ve Altı	5	38.5	6	50
% 2	0	0	0	0
% 3	0	0	0	0
% 4 ve Üzeri	0	0	0	0
Bütçeden Ayrılan Böyle Bir Fon Yok	8	61.5	6	50
TOPLAM	13	100	12	100

Araştırmaya katılan işletmelerin spor etkinlikler için yıllık bütçeden ayırdıkları fon oranına bakıldığında, kamu işletmelerinin %38.5'i bütçelerinin %1 ve altını spora ayırırken, %61.5'i bütçeden spor için fon ayırmadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerin %50'si bütçelerinin %1 ve altını spora ayırırken, %50'si de bütçeden spor için fon ayırmadıklarını belirtmişlerdir.

Cizelge 3.26. Araştırmaya Katılan Kamu İşletmelerinin Sportif Etkinlikleri Planlamasında Karşılaştığı Sorunlar

GÖRÜŞLERİ	1		2		3		4		5		6	
	Kamu n	%	Kamu n	%	Kamu n	%	Kamu n	%	Kamu n	%	Kamu n	%
İşletme Elemanları Spora Karşı İlgisiz	2	15.4	4	30.7	0	0	2	15.4	4	30.7	1	7.7
İşletme Elemanları Çalışma Saatleri İçinde Spor Yapabilecek Zamana Sahip Değiller	8	61.5	2	15.4	1	7.7	2	15.4	0	0	0	0
İşletme İçinde Spor Yapabilecek Alanların Olmaması	1	7.7	2	15.4	0	0	2	15.4	1	7.7	7	53.9
İşletme Elemanlarının Spor Yaptıktan Sonra İş Başı Yapmada Zaman Kaybının Yaşanması	0	0	3	23.1	6	46.1	2	15.4	1	7.7	1	7.7
İşletmemizde Sportif Etkinlikleri Sistemli Bir Şekilde Organize Edebilecek Bir Spor Uzmanının Olmaması	0	0	2	15.4	3	23.1	2	15.4	6	46.2	0	0
İşletme Yöneticilerinin Elemanlarını Bu Tür Etkinliklere Yeterince Teşvik Etmemesi	2	15.4	0	0	3	23.1	3	23	1	7.7	4	30.7
TOPLAM	13	100	13	100	13	100	13	100	13	100	13	100

Araştırmaya katılan kamu işletmeleri sportif etkinlikleri planlarken karşılaştıkları sorunlara birinci öncelik olarak (%61.5) işletme elemanları çalışma saatleri içinde spor yapabilecek zamana sahip olmadığı, ikinci öncelik olarak (%30.7) işletme elemanları spora karşı ilgisiz, üçüncü öncelik olarak (%46.1) işletme elemanlarının spor yaptıktan sonra iş başı yapmada zaman kaybının yaşandığını, dördüncü öncelik olarak (%23) işletme yöneticilerinin elemanlarını bu tür etkinliklere yeterince teşvik edemediğini, beşinci öncelik olarak (%46.2) işletmede sportif etkinlikleri sistemli bir şekilde organize edebilecek bir spor uzmanının olmadığını, altıncı öncelik olarak (%53.9) işletme içinde spor yapabilecek alanların olmadığını belirtmişlerdir.

Çizelge 3.27. Araştırmaya Katılan Özel İşletmelerin Sportif Etkinlikleri Planlamasında Karşılaştığı Sorunlar

GÖRÜŞLERİ	1		2		3		4		5		6	
	Özel n	%	Özel n	%	Özel n	%	Özel n	%	Özel n	%	Özel n	%
İşletme Elemanları Spora Karşı İlgisiz	0	0	2	16.7	0	0	1	8.3	3	25	6	50
İşletme Elemanları Çalışma Saatleri İçinde Spor Yapabilecek Zamana Sahip Değiller	4	33.3	1	8.3	5	41.7	0	0	1	8.3	1	8.3
İşletme İçinde Spor Yapabilecek Alanların Olmaması	5	41.7	0	0	3	25	2	16.7	2	16.7	0	0
İşletme Elemanlarının Spor Yaptıktan Sonra İş Başı Yapmada Zaman Kaybının Yaşanması	0	0	3	25	1	8.3	5	41.7	2	16.7	1	8.3
İşletmemizde Sportif Etkinlikleri Sistemli Bir Şekilde Organize Edebilecek Bir Spor Uzmanının Olmaması	2	16.7	2	16.7	1	8.3	1	8.3	4	33.3	2	16.7
İşletme Yöneticilerinin Elemanlarını Bu Tür Etkinliklere Yeterince Teşvik Etmemesi	1	8.3	4	33.3	2	16.7	3	25	0	0	2	16.7
TOPLAM	12	100	12	100	12	100	12	100	12	100	12	100

Araştırmaya katılan özel işletmelerin sportif etkinlikleri planlarken karşılaştıkları sorunlara birinci öncelik olarak (%41.7) işletme içinde spor yapabilecek alanların olmadığını, ikinci öncelik olarak (%33.3) işletme yöneticilerinin elemanlarını bu tür etkinliklere teşvik edemediğini, üçüncü öncelik olarak (%41.7) işletme elemanlarının çalışma saatleri içinde spor yapabilecek zamana sahip olmadığını, dördüncü öncelik olarak (%41.7) işletme elemanlarının spor yaptıktan sonra iş başı yapmada zaman kaybının yaşandığını, beşinci öncelik olarak (%33.3) işletmede sportif etkinlikleri sistemli bir şekilde organize edebilecek bir spor uzmanının olmadığını, altıncı öncelik olarak (%50) işletme elemanlarının spora karşı ilgisiz olduğunu belirtmişlerdir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Eskişehir İl merkezinde bulunan 13 kamu işletmesi ve 12 özel işletme toplam 25 işletmeye yapılan bu araştırma sonucunda verilen cevapları değerlendirdiğimizde araştırma kapsamına giren konularla ilgili şu sonuçlar çıkarılmıştır.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre işletmelerin hukuki yapıları incelendiğinde, kamu işletmelerin %30.7'sinin genel bütçeye dahil işletmeler, %23.1'inin katma bütçeli işletmeler, %7.7'sinin mahalli idarelere bağlı işletmeler ve %38.5'inin Kamu İktisadi Teşebbüsler ve İktisadi Devlet Teşekkülleri yapısında olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.1.). Kamu İktisadi Teşebbüslerin ülke sanayisine katkısı, istihdam oranının fazla olması, toplumun her kesiminde bulunup hizmet sunması ve sosyal devlet işlevi görmesinden dolayı yoğunlukta olması doğaldır.

Araştırmaya katılan özel işletmelerin %100'ü Anonim işletme olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.1.). Ülkemizde anonim işletmeler genellikle aile şirketleri olarak kurulmaktadır. Küçük sermayelerin bir araya gelerek büyük sermayelerin oluşturulması, bu tür şirketlerin kurulmasına etken olduğunu ve çevremizde, piyasada en çok karşılaşılan işletme modeli olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan işletmelerde çalışan eleman sayısı incelendiğinde kamu işletmelerin %7.7'si 500'den az, %7.7'si 500-750 kişi, %15.4'ü 751-1000 kişi, %23.1'i 1001-1250 kişi, %46.1'ninde 1501 ve üzerinde çalışanı olduğu saptanmıştır (Çizelge 3.2.). Bu sonuçlar göz önüne alındığında kamu işletmelerinde çalışan eleman durumunun 1501 ve üzerinde yoğun olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre kamu işletmelerinde istihdam oranının fazla olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan özel işletmelerin de çalışan eleman sayısı incelendiğinde ise %8.3'ünde 500'de az, %58.4'ünde 500-750 kişi, % 8.3'ünde 751-1000 kişi, %16.7'sinde 1001-1250 kişi, %8.3'ünde 1501 ve üzerinde çalışanı olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.2.). Sonuçlarda özel işletmelerde 500-750 kişi arasında çalışan eleman sayısının yoğun olduğu görülmektedir. Böyle bir durumda çoğunlukla kamu işletmeleri özel işletmelere göre daha çok elemana ihtiyaç duyduğu ve bunun beraberinde insanlara iş olanağı sağladığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerde çalışan elemanların cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde, kamu işletmelerinin tamamında erkek çalışanların ağırlıkta olduğu, özel işletmelerde bayanların %25 ve erkeklerin de %75 oranında olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.3.).

Sonuçlar ele alındığında kamu işletmelerinde yapılan işin içeriğine ve özelliğine göre erkekler tarafından yapılmasının yanı sıra, özel işletmelerde de yapılan işten dolayı bayanlara da yer verildiği söylenebilir. Bunun yanı sıra gelişmekte olan Türk toplumu içerisinde bayanların eskiye oranla iş yaşamında daha aktif ve üretken olarak yer aldığı görülebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin çalışma saatleri incelendiğinde, kamu işletmelerin %76.9'u tek vardiya, %23.1'i üç vardiya şeklinde çalıştığı, özel işletmelerin %25'i tek vardiya, %33.3'ü iki vardiya, %41.7'si üç vardiya şeklinde çalıştığı belirlenmiştir (Çizelge 3.4.). Bu sonuçlar doğrultusunda kamu işletmeleri buldukları çevreye daha çok hizmet sunduklarından dolayı normal mesai saatleri içinde çalışırken, özel işletmelerde de üretim söz konusu olduğundan yoğun bir şekilde çalışma temposunu uyguladıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin sportif organizasyonları düzenleme amaçları incelendiğinde, kamu işletmeleri %46.1'lik bir oranla elemanlarının serbest zamanlarını anlamlı, ortaklaşa ve aktif bir şekilde gerçekleştirmesi şeklinde belirtirken (Çizelge 3.5.), özel işletmeler ise %50'lik bir oranla elemanlarının kendilerini bir kuruma ait olarak görmeleri ve bir aile ortamının yaratılması şeklinde belirtmişlerdir (Çizelge 3.6.). İşletmeler için sportif etkinlikleri ve organizasyonları düzenlemek bir çok açıdan önemlidir. Birincisi, çalışanların firmaya olan bağlılıklarını artırır ve bir aile ortamı yaratır. İkincisi, kamuoyu karşısında yaratılan imajı destekler. Son olarak işletme tarafından organize edilen spor etkinliklerinin amacı çalışanların sporu; sağlık getiren ve insanı sağlıklı kılan, pozitif ve özgürce biçimlendiren bir serbest zaman aktivitesi olarak görmelerini sağlamaktır [48]. Bunlardan dolayı kamu ve özel işletmelerin sportif organizasyonları düzenleme amaçlarını doğru belirledikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin elemanlarına sportif etkinlik yaptırma durumu ele alındığında, kamu işletmelerinin %76.9'unun ve özel işletmelerin

%83.3'ünün çalışanlarına sportif etkinlikler için hizmet ve olanak sağladığı saptanmıştır (Çizelge 3.7).

Bu sonuçlara göre, çalışanlarına sportif etkinlikler içerisinde bulunma imkanı veren işletmelerin yüksek bir oranda çıkması, hem sporun yaygınlaşmasının sağlandığı hem de işletmelerin, sporun kendilerine ve elemanlarına sağladığı yararların farkına vardıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerde yapılan sportif etkinlikler incelendiğinde, kamu işletmelerinde birinci öncelik olarak %26.5 futbol, ikinci öncelik olarak %23.6 voleybol, üçüncü öncelik olarak da %17.7 masa tenisinin olduğu, özel işletmelerde ise birinci öncelik olarak %27.3 futbol, ikinci öncelik olarak %18.2 masa tenisi ve voleybol, üçüncü öncelik olarak da %15.1 basketbol ve tenis olduğu görülmektedir (Çizelge 3.3.).

Bu verilere bakıldığında bu öncelikli etkinlikler ile araştırmaya katılan işletmelerde çalışan elemanların cinsiyet özellikleri arasında bir paralellik olduğu söylenebilir. Çünkü birinci öncelik olarak futbol branşının çıkması işletmelerde çalışan elemanların ağırlıklı olarak erkek olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerdeki sportif etkinliklere katılma düzeyleri incelendiğinde, kamu işletmelerinde çalışanların haftada üç gün spor yaptıkları (%50), özel işletmelerde çalışanların haftada bir gün spor yaptıkları (%60) görülmektedir (Çizelge 3.9).

Bu sonuçlar ele alındığında elemanların sportif etkinliklere katılma düzeyleri ile işletmelerin çalışma saatleri arasında bir paralellik olduğu görülebilir. Kamu işletmelerinde tek vardiya çalışma sistemi düzenli bir iş yaşamı sağladığından işletme, elemanların daha sık ve planlı bir şekilde spor etkinliklerine katılabildiğini, özel işletmelerde ise ağırlıklı olarak iki ve üç vardiya çalışılması da işletme elemanlarının bu tür etkinliklere düzenli katılmasına engel olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerdeki elemanlar için sportif etkinliklere ayrılan süre incelendiğinde, kamu işletmelerinde ayrılan zaman, %70 dinlenme araları, özel işletmelerde ayrılan zaman, %50 dinlenme araları, %50 1 saat olarak görülmektedir (Çizelge 3.10.). Bu sonuçlar ele alındığında işletmelerin, sportif etkinlikler için elemanlarına sundukları zamanın yoğun olarak dinlenme aralarının

uygun olduğunu düşündükleri söylenebilir. Nedeni Spor, günümüzde bir serbest zaman sporu halini almıştır. İş, serbest zaman ve spor birbirleriyle yakın ilişki içindedirler. Bir kitlesel olgu olarak spor, çalışma yaşamında meydana gelen değişikliklerden ayrı düşünülemez ve böylece de serbest zamanın farklılaşması ve artmasıyla yakından ilgilidir [48] denilebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerde spor alanlarının durumu incelendiğinde, kamu işletmelerinin %8.9'unda basketbol sahası, %13.3'ünde açık voleybol sahası, %17.8'inde spor salonu, %23.3'ünde futbol sahası, %11.1'inde kondüsyon merkezi, %11.1'inde masa tenisi oyun alanı, %13.3'ünde tenis kortu ve %2.2'sinde yüzme havuzu olduğu, özel işletmelerin %14.7'sinde açık basketbol sahası, %14.7'sinde açık voleybol sahası, %14.7'sinde futbol sahası, %5.9'unda kondüsyon merkezi, %17.6'sında masa tenisi oyun alanı, %17.6'sında tenis kortu, %8.9'unda yüzme havuzu olduğu ve %5.9'unda da spor alanı olmadığı görülmektedir (Çizelge 3.11.). Pek çok sanayi kuruluşu ve işletme küçük dahi olsa spor tesisleri kurarak çalışanlarına spor yaptırmak için çaba sarf etmektedir. Ülkemizde de 500 kişiden fazla eleman çalıştıran kuruluşların spor ortamı hazırlama zorunluluğu bulunmaktadır [48]. Bu nedenle sonuçlar ele alındığında, Eskişehir ilinde bulunan bu işletmelerin az sayıda olsa da spot tesisi veya alanı yaptırdığı söylenebilir. Fakat bunun yanında özel işletmelerin hiçbirinde çalıştırdıkları kişi sayısına paralel olarak spor salonu olmayışı dikkat çekicidir.

Araştırmaya katılan elemanlarına sportif etkinlikler yaptırmayan işletmelerin nedenleri incelendiğinde, yedinci soruya hayır cevabı veren işletmelerden (Çizelge 3.7.) kamu işletmelerinin %66.7'si birinci öncelik olarak, elemanlarından bu tür etkinlikler için hiçbir istek gelmediğini, özel işletmelerin %50'si çalışma alanları içinde tesislerin yapımı için gerekli alan olmadığını ve %50'si de elemanlarından bu tür etkinlikler için hiçbir isteğin gelmediğini belirtmişlerdir (Çizelge 3.12.). Elde edilen verilerden, sportif etkinlik yaptıramayan kamu ve özel işletmelerde ki başlıca neden olarak, elemanların sportif etkinlikler için bir istek de bulunmadığı görülmektedir.

Ülkemizde, boş zamanların değerlendirilmesi için iş çalışma ortamında olanaklar yaratılan işyerleri vardır [46]. Fakat buna rağmen insanların yoğun tempoda çalışması ve bu çalışma sonrası yorulmaya bağlı olarak yorgunluğun

ortaya çıkmasından dolayı insanlar boş zamanlarını pasif bir şekilde dinlenerek geçirmeyi tercih ettikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin spor organizasyonları düzenlemek için oluşturulan birim durumu incelendiğinde, kamu işletmelerinin %84.6'sında ve özel işletmelerin %91.7'sinde sporla ilgilenen bir birimin olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.13.). Bu sonuçlar ele alındığında hem kamu işletmelerinin hem de özel işletmelerin spor organizasyonları düzenlemede ve planlamada sporla ilgilenen bir birime ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerde sportif etkinlikler için oluşturulan birimin bağlı olduğu birim incelendiğinde, kamu işletmelerinin %63'ü müdüre bağlı, %9.1'i sosyal hizmetler müdürlüğüne bağlı, %27.3'ünde bağımsız olarak çalıştığını, özel işletmelerde ise, %36.3'ü sosyal hizmetler müdürlüğüne bağlı, %27.3'ü insan kaynakları müdürlüğüne bağlı, %18.2'side personel müdürlüğüne bağlı olarak çalışmakta olduğu görülmektedir (Çizelge 3.14.). Bu veriler sonucunda, kamu işletmelerinde birimin müdüre bağlı olarak çıkması, kamu işletmelerinin daha çok direk üst düzey yöneticiye bağlı çalışmasından kaynaklandığı, özel işletmelerde ise sosyal hizmetler müdürlüğünün ağırlıkta olması sporu, sosyal bir etkinlik olarak görmeleri ve bu işletmelerin işleri bölümlere ayırarak çalışma şeklini önemsedikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin spor organizasyonlarına destek verme düzeyleri incelendiğinde, kamu işletmelerinin %53.9'u evet, %46.1'i hayır cevabını ve özel işletmelerin %100'ünün evet yanıtını verdikleri görülmektedir (Çizelge 3.15.). Sonuçlar ele alındığında, kamu işletmelerinde destek verme ve vermemenin eşit dağılım göstermesi bu işletmelerin ağırlıklı olarak amaçlarının topluma hizmet olması ve özel işletmelerin tamamının spora destek vermesi bu işletmelerinde kendini kamuoyuna tanıtma ve yaratma amacından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin spor organizasyonlarına destek verme şekli incelendiğinde, kamu işletmelerinin %14.3'ü malzeme ve araç gereç yardımı, %42.9'u kurum içi spor alanlarının kullanılması, %21.4'ü kurum içi eleman yardımı, %21.4'ü spor alanında panel, seminer ve kongre gibi sportif etkinlikler düzenlemek veya desteklemek, özel işletmelerin %36.8'i parasal

yardım, %31.8'i malzeme ve araç gereç yardımı, %5.2'si kurum içi spor alanlarının kullanılması, % 5.2'si kurum içi eleman yardımı ve % 21'i spor alanında panel, seminer ve kongre gibi sportif etkinlikleri desteklemek veya düzenlenecek etkinlikleri destekleyecek şekilde olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.16.). Sonuçlardan kamu işletmelerinin ağırlıklı olarak, kurum içi spor alanlarının kullanılması şeklinde destek vermesi ve bunu destek verme şekli olarak eleman yardımı, panel, seminer ve kongre gibi sportif etkinlikler düzenlemesinin izlemesinden dolayı bu işletmelerin ellerinde ki imkanları sundukları söylenebilir. Özel işletmelerde parasal yardım şeklinde destek vermenin ağırlıklı olması ise bu tür işletmelerin ve kamu işletmelerinden finansal yönden farklı bir yapıya ve güce sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin sportif organizasyonları destekleme amaçları incelendiğinde, kamu işletmelerinin birinci öncelik olarak (%55.6) ülke düzeyinde sporun gelişimine katkıda bulunmak (Çizelge 3.17.) ve özel işletmelerde de birinci öncelik olarak (%50) ülke düzeyinde sporun gelişimine katkıda bulunmak (Çizelge 3.18.) olduğu görülmektedir. Türkiye'de sporun henüz topluma yaygınlaştığını söyleme imkanı yoktur. Hızlı bir gelişim içinde olan ve çok genç bir nüfusa sahip olan ülkemizde, sporun topluma yaygınlaştırılmasında, etkin stratejilere ihtiyaç vardır. Bugüne kadar sporun yaygınlaştırılmasında çok önemli görevler üstlenmesine rağmen devlet, artan ihtiyaçlara artık cevap veremez duruma gelmiştir[55]. Kamu ve özel işletmelerin birinci öncelik olarak sporun gelişimine katkıda bulunmayı amaç haline getirmeleri devlete bu konuda destek vermede önemli bir sonuç olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin spor kulübü faaliyet durumu incelendiğinde, kamu işletmelerinin %76.9'u evet, %23.1'i hayır, özel işletmelerin %25'i evet, %75'inin ise hayır yanıtını verdikleri görülmektedir (Çizelge 3.19.). Elde edilen bu verilerden, kamu işletmelerinin sportif etkinlikleri spor kulübü şeklinde organizasyon bir yapı içerisinde gerçekleştirdiklerini fakat özel işletmelerin kendi bünyelerinde sadece elemanlarına spor etkinliği yaptırdıklarını ve az sayıda spor kulübü şeklinde sportif organizasyonlara katıldıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin spor kulübünde faaliyet gösteren spor branşlarının durumu incelendiğinde, kamu işletmelerinde, birinci olarak %25.7 futbol, ikinci olarak %14.2 voleybol, üçüncü olarak %11.4 atletizm, özel işletmelerde ise eşit dağılım gösteren (%20) futbol, hentbol, masa tenisi ve yüzme branşlarının olduğu görülmektedir. Sonuçlar ele alındığında işletmelerin daha popüler ve tanınan branşlarda spor kulüplerinde faaliyet gösterdikleri ve spor tesislerinin bu branşlara yönelik olmasından kaynaklandığını, mevcut tesis durumlarıyla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin spor kulübünde yer alan sporcuların işletme elemanı olma durumu incelendiğinde, kamu işletmelerinin %10'unda 2-6 sporcu, %20'sinde 17-21 sporcu, %30'unda 22 ve üzeri sporcu işletme elemanı iken %40'ında sporcu olarak eleman olmadığı, özel işletmelerde ise %66.7'sinde 7-11 sporcunun işletme elemanı olduğu ve %33.3'ünde sporcu olarak eleman olmadığı görülmektedir (Çizelge 3.21.). Bu verilerden kamu ve özel işletmeler spor kulüplerinde sporcu olarak bulunanlara da kendi bünyelerinde iş olanağı sağladıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin spor kulüplerinde çalışan antrenör durumu incelendiğinde, kamu işletmelerinin %10'unda 1, %10'unda 3, %10'unda 4 ve %70'inde 5 ve üzeri, özel işletmelerin ise %66.7'sinde 3, %33.3'ünde 5 ve üzeri antrenör olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.22.). 3289 sayılı yasaya göre sportif etkinlikler için antrenör bulundurma zorunluluğu kamu ve özel işletmelerin bu sonuçlara göre sağlayabildikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin spor kulübünde yer alan antrenörlerin işletme elemanı olma durumu incelendiğinde, kamu işletmelerinin %30'unda 1, %10'unda 2, %10'unda 3, %10'unda 4 ve %40'ında 5 ve üzeri antrenörünün işletme elemanı olduğu ve özel işletmelerde %66.7'sinde 1, %33.3'ünde 5 ve üzeri antrenörün işletme elemanı olarak çalıştığı belirlenmiştir (Çizelge 3.23.). Sonuçlardan kamu ve özel işletmelerin hemen hemen spor kulüplerinde faaliyet gösteren branşlarda antrenör olarak çalışanlarında aynı zamanda işletmede başka bir görevde de çalıştığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin farklı uzmanlaşmış kurumlardan yardım alma durumu incelendiğinde, kamu işletmelerinin %53.9'unun yardım almak

istediği %46.1'inin yardım almak istemediği ve özel işletmelerin %58.3'ünün yardım almak istediği, %41.7'sinin yardım almak istemediği belirlenmiştir (Çizelge 3.24.). Sonuçların bu şekilde özel ve kamu işletmelerinde eşit dağılım göstermesi bünyelerinde çalıştırdıkları antrenör sayısı ile bir paralellik gösterdiği söylenebilir. Antrenörleri bir uzman kişi olarak değerlendiren işletmeler eleman olarak bir antrenöre sahip iseler dışarıdan herhangi bir desteğe ihtiyaç duymamaktadırlar. Bunun yanı sıra antrenör ve spor kulübü veya sportif etkinlikleri yetersiz bulan işletmeler ise uzman kişi veya kuruluşlardan destek isteyebilmektedirler.

Araştırmaya katılan işletmelerin sportif etkinlikler için yıllık bütçeden ayırdıkları fon durumu incelendiğinde, kamu işletmelerinin %38.5'i %1 ve altı fon ayırırken, %61.5'inde bütçeden spora ayrılan bir fon olmadığı ve özel işletmelerin %50'si %1 ve altı fon ayırırken, %50'sinde bütçeden spora ayrılan bir fonun olmadığı saptanmıştır (Çizelge 3.25.). Sonuçlardan özel ve kamu işletmelerinin spora çok az bir fon ayırabildikleri veya hiç ayırmadıkları görülmektedir. Bundan da özel ve kamu işletmelerin sporu, gerekli bir harcama alanı olarak görmedikleri ve spor için ayrı bir bütçeye gerek duymadıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan işletmelerde sportif etkinlikler planlanırken karşılaşılan sorunlar incelendiğinde, kamu işletmelerinde birinci öncelik olarak (%61.5) işletme elemanlarının çalışma saatleri içinde spor yapabilecek zaman sahip olmadığı (Çizelge 3.26.), özel işletmeler ise birinci öncelik olarak (%41.7) işletme içinde spor yapabilecek spor alanlarının yetersiz olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.27.). Sonuçlar ele alındığında kamu işletmelerinde çalışan eleman sayısının fazlalığı (Çizelge 3.2.) ve ayrılan sürenin ağırlıklı olarak dinlenme araları olması (Çizelge 3.10.) kamu işletmelerinde sportif etkinlikleri planlarken işletme elemanlarının çalışma saatleri içinde spor yapabilecek zamana sahip olmaması sorun olarak görülmektedir. Çünkü kamu işletmelerinde çalışan elemanlar aynı anda dinlenme arası verip ve aynı anda çalışmaya başlamaktadırlar. Özel işletmelerde de çalışan eleman sayısına göre mevcut spor alanlarının yetersiz kaldığı söylenebilir.

Yapılan bu araştırmada Eskişehir ilinde bulunan kamu ve özel işletmelerin sportif etkinliklere verdikleri önem incelendiğinde kamu ve özel işletmelerin kendilerine ait amaçları ve buna bağlı olarak çalışmalarının dışında diğer hizmetlerini düşünerek hem çalışanlarına hem de buldukları çevreye karşı sorumluluklarını yerine getirdikleri söylenebilir. Bu sorumluluklar içinde de sportif etkinliklerin işletmelerin imkanları doğrultusunda yer aldığı görülebilmektedir. Bunun yanı sıra 3289 sayılı kanununun 26. Maddesinin spor tesisi yaptırma durumunun kamu ve özel işletmelere tam bir yaptırım sağlamadığı söylenebilir. Nedeni yasalarımızda ki yaptırımların ve cezaların günümüz koşullarına göre çok yetersiz ve kolay bir şekilde katlanılır olduğundan kârlılığı ön planda tutan işletmeler büyük harcamalar yapıp spor tesisleri yaptırmaktansa, bu küçük cezaları ödemeyi tercih etmektedirler. Araştırma sonuçlarına göre de spor alanlarının ve tesislerinin yetersizliği özel işletmelerde daha çok görülmektedir. Buna bağlı olarak yasalarda ki spor tesislerinin özellikleri açısından daha basit, maliyeti fazla olmayan tesis şekline dönüştürülmesi kamu ve özel işletmelerin kendi imkanları ölçüsünde bu tesislerin yapımı daha özendirici olabilir.

Ayrıca bu araştırma, kamu ve özel işletmelerde çalışan elemanların boş zamanlarını sportif etkinliklerle değerlendirme düzeylerini belirlemeye ve bu türdeki çalışmalara bir temel oluşturabilir.

KAYNAKLAR

1. SEKİZİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU, *Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları*, p.2-8, Ankara, 2000.
2. SPOR FITNESS, *Şirketler Sahaya İndi*, p.64, Yıl 1, Sayı 4, 1998.
3. SABUNCUOĞLU, Z. and TOKOL, T., *İşletme I-II*, p.10-21-48-53-56, Bursa, 1997.
4. ŞAHİN, M., *Genel İşletme*, p.35-106, Eskişehir, 2000.
5. KARALAR, R., *İşletme Temel Bilgiler İşlevler*, p.34-113-118, 6.Baskı, Eskişehir, 1997.
6. ERTÜRK, M., *İşletme Biliminin Temel İlkeleri*, p.12-24-25-33-38-40-41, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.,4.Baskı, İstanbul, 2000.
7. CEMALCILAR, İ. in BAYAR, D. in AŞKUN, C.İ. and ÖZALP, Ş., *İşletmecilik Bilgisi*, p.3-12-13-68-69, Ankara, 1975.
8. TOSUN, K., *İşletme Yönetimi*, p.14, Savaş Kitap Yayınevi, 6.Baskı, Ankara, 1992.
9. MUCUK, İ., *Modern İşletmecilik*, p.1-27-30-37-42-64-67, Türkmen Kitapevi, 7.basım, İstanbul, 1997.
10. WOOT, P., *İşletme ve Yönetim*, p.9, İstanbul Reklam Yayınları, İstanbul, 1972.
11. EKENCİ, G. and İMAMOĞLU, F., *Spor İşletmeciliği*, p.2, Ankara, 1998.
12. TÜMER, M., *İşletme Nedir*, p.16, İstanbul, 1975.
13. ÖZALP, İ., *İşletme Yönetimi*, p.202-204-207, Birlik Ofset, Eskişehir, 2000.
14. ERTÜRK, M., *İşletme Yönetimi*, p.28-34, Mersin, 1989.
15. ÖZALP, İ., *İşletmelerin Büyümesinde Ortaya Çıkan Organizasyon Sorunları*, p.9, Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, 1975.
16. DOĞAN, Ö. *İşletmelerde Verimliliği Geliştirme Aracı Olarak Katımlı Yönetimle Örgüt Geliştirmenin Karşılaştırmalı İncelenmesi ve Bir Sanayi İşletmesinde Yapılan Uygulama*, p.22, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 1993.

17. ÖRÜCÜ, E., *Modern İşletmecilik*, p.15-40, Evşen Yayıncılık, Muğla, 1995.
18. KARALAR, R., *Genel İşletme Ekonomisi*, p.46-96-112, Engin Yayınlar, Ankara, 1993.
19. ALPUGAN, O., *İşletme Bilimine Giriş*, p.102-120-206-215-216-217, Derya Kitapevi, Trabzon, 1996.
20. AYTEK, B., *İşletme Yönetimi*, p.17, Turhan Kitapevi, Ankara, 1983.
21. CAN, H. in TUNCER, D. and AYHAN, Y.D., *Genel İşletmecilik Bilgileri*, p.24-96-102-104-107-110, Siyasal Kitapevi, 10.Baskı, Ankara, 1999.
22. TÜRKER, M., *Gelişmekte Olan Ülkelerde Kamu ve Özel Sektör İşbirliği Özelleştirme ve Muhasebe Mesleği*, p.2-3, Türmob Yayınları, Ankara, 1999.
23. KARLUK, R., *Türkiye'de Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Özelleştirme*, p.4, İstanbul, 1994.
24. AKDEMİR, A., *İşletme Bilimine Giriş*, p.118-122, Kütahya, 1996.
25. BÜKER, S. and SEVİL, G., *İşletmecilik Bilgisi*, p.43, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Yayın No:364, Eskişehir, 1996.
26. ARGAN, M., *Spor Endüstrisi ve Spor Pazarlaması*, p.14, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Pazarlama Bilim Dalı, Doktora Programı, Yayımlanmamış Seminer Notu, Eskişehir, 1998.
27. CAN, Y. in SOYER, F. and GÜVEN, H., *Spor Hizmetlerinde Verimliliği Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi*, p.188, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi Bildirileri 1, Ankara, 2000.
28. DİNÇER, Ö. and FIDAN, Y., *İşletme Yönetimine Giriş*, p.65, Beta Basım Yayım, 4.Baskı, İstanbul, 1999.
29. ŞAHİN, M., *İşletme Yönetimi ve Sosyal Sorumluluk Kavramı*, p.59, Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Sayı:1, 1984.
30. ATAÇ, D., *İşletmelerin Sosyal Sorumlulukları*, p.106, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, Cilt 18, Sayı:1, Eskişehir, 1982.
31. TENECİOĞLU, B., *İşletmelerin Sosyal Sorumlulukları*, p.51, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, Cilt 13, Sayı:2, Eskişehir, 1977.
32. ÖZALP, Ş., *İşletme Yönetiminde Sosyal Sorumluluk*, p.42, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Sayı:1, 1996.

33. YILMAZ, Z., *Anayasa İlgili Mevzuat*, p.36, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2001.
34. GENÇ, D.A., *Spor Hukuku*, p.46-57-214, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1998.
35. SPORUM, Sponsorluk Yasası, p.4, 2001.
36. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Kanun No:4644, Sayı:24380, p.11, Resmi Gazete, 21 Nisan 2001.
37. SALMAN, M., Ülkemizde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne Ait Bulunan Spor Salonlarının Kapasite ve Dağılım Yönünden Değerlendirilmesi ve Mevcut Durumun Tespiti, p.85, Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri, Ankara, 1992.
38. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Kanun No:3289, Sayı:19120, p.224, Resmi Gazete, 21 Mayıs 1986.
39. TUZCUOĞULLARI, B., *Spor rekreasyon ve Turizm İlişkisi*, p.31, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1997.
40. KARAKÜÇÜK, S., *Rekreasyon*, p.17, Bağırhan Yayımevi, 3.Bası, Ankara, 1999.
41. DİNÇER, Ö. and FİDAN, Y., *İşletme Yönetimi*, p.326, Beta Basım Yayım, 1.Baskı, İstanbul, 1996.
42. ÖZTÜRK, F., *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*, p.96-109, Bağırhan Yayımevi, Ankara, 1998.
43. ERKAL, M.E., *Sosyolojik Açıdan Spor*, p.119, Filiz Kitap Evi, İstanbul, 1982.
44. ERDEMLİ, A., *İnsan, Spor ve Olimpizm*, p.68, Sarmal Yayınevi, 1.Baskı, İstanbul, 1996.
45. SİEDENTOP, D., *Introduction to Physical Education, Fitness and Sport*, p.243, Mayfield Publishing Company, London, 1990.
46. KILCIGİL, E., *Sosyal Çevre-Spor İlişkileri*, p.36-57, Bağırhan Yayımevi, Ankara, 1998.
47. ERKAN, N., *Yaşam Boyu Spor*, p.151-152, Bağırhan Yayımevi, Ankara, 2000.

48. VOİGT, D., *Spor Sosyolojisi*, p.93-188-190, Alkım Yayınları, İstanbul, 1998.
49. AKBULUT, M., *Yasal Düzenlemelerin Türk Sporuna Katkısı*, p.8, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 1998.
50. OKAY, A., *Halkla İlişkiler aracı Olarak sponsorluk*, p.21-68, Epsilon Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul, 1998.
51. ÇOŞKUN, H., *Spor Sponsorluğu*, p.2, Cumhuriyet Gazetesi, 2000.
52. VELİOĞLU, M., *Spor Sponsorluğu ve Spor Sponsorluğunun Ürün Satışları Üzerine Etkisi*, p.3-9, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Pazarlama Bilim Dalı, Doktora Programı, Yayınlanmamış Seminer Notu, Eskişehir, 1998.
53. TEREKLİ, M.S., *Türkiye Birinci Profesyonel Futbol Liginde Yer Alan Kulüplerin Yönetim Politikalarının Sporcu Güdülenmesi Üzerine Etkisi*, p.11-13, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yayınları, Yayın No:2, Eskişehir, 1999.
54. KARASAR, N., *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramları, İlkeleri, Teknikler*, p.77, 7.Basım, 3 A Araştırma Eğitim Danışmanlık, Ankara, 1995.
55. ÇALIK, F. in DOĞAN, A. in PEPE, K. and ÇALIK, E., *Sporun Yaygınlaştırılmasında Spor Vakıflarının Yeri*, p.67, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Yüksekokulu, I. Spor Kongresi Bildirileri, Erzurum, 1998.

EK-1

Yönetmelikler

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığında : 10.05.1987 19456 Sayı
Memur ve İşçi Sayılı Beş Yüzden Fazla Olan Kamu ve Özel Sektör
Kuruluşları İle Fabrikaların Yapmakla Mükellef Oldukları
Spor Tesisleri Hakkında Yönetmelik

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, çalıştırdıkları memur ve işçi sayısı 500'den fazla olan kamu kurum ve özel sektör kuruluşları ile fabrikaların öncelikle kendi personeline beden eğitimi ve spor yaptırmak için spor yaptırmak için spor tesisi yapmaları ve antrenör çalışmalarına ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu yönetmelik memur ve işçi sayısı 500'den fazla olan, kamu ve özel sektör kuruluşları ile fabrikaları kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu yönetmelik 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanununun 26. maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu yönetmelikte geçen,

Genel Müdürlük	: Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünü,
İl Müdürlüğü	: Beden Terbiyesi ve Spor İl Müdürlüğünü,
İlçe Müdürlüğü	: Beden Terbiyesi ve Spor İlçe Müdürlüğünü,
Kuruluş	: Memur ve işçi sayısı beş yüzden fazla olan Kamu ve Özel Sektör Kuruluşları ile Fabrikaları,
Fabrika	: Bir kuruluş bünyesinde olmayan ayrı ve müstakil bir işletmeyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Esas Hüküm

Memur ve İşçi Sayısının Tespiti

Madde 5- Kuruluşlar her yıl Ocak ayı sonuna kadar çalıştırdıkları memur ve işçi sayısını bir yazı ile Genel Müdürlüğe bildirmek zorundadırlar. Genel Müdürlük gerektiği takdirde kuruluşların çalıştırdıkları memur ve işçi sayısını tespit amacıyla Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Çalışma Müdürlüğü, Devlet İstatistik Enstitüsü, T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü ve Sosyal Sigortalar Kurumu gibi kuruluşlardan bilgi alır.

500 sayısının tespitinde, Kuruluşların Merkez ve Taşra Teşkilatında çalışan işçi ve memur sayısının toplamı esas alınır.

Personel Sayısına Göre Yapılacak Spor Tesisleri

Madde 6- Kuruluşların Memur ve İşçi Sayılarına göre yapmak zorunda oldukları spor tesisleri aşağıda belirtilmiştir.

a) Memur ve İşçi Sayısı 501-1500 kişi arasında olan kuruluşlar 1 basketbol veya voleybol sahası ve oyun alanı en az 400 metrekare olan spor salonu,

b) Memur ve İşçi Sayısı 1500-3000 kişi arasında olan kuruluşlar hentbol, basketbol, voleybol sahaları veya futbol sahası ile oyun alanı en az 400 metrekare olan spor salonu,

c) Memur ve İşçi Sayısı 3000'den fazla olan kuruluşlar her 3000 personeli için personelinin yoğun olduğu yerlerde (b) fıkrasında yazılı tesisleri yaparlar.

Kamu ve Özel Sektör Kuruluşlarında çalıştırılan personel çeşitli yerleşim merkezlerinde bulunmakta ise tesisler Genel Müdürlüğün görüşü de alınmak sureti ile Personel yoğunluğunun bulunduğu yerlerden başlanılarak diğer yerlerde de yapılabilir.

Yerleşim alanlarının kısıtlı olması halinde Kurumlar, Genel Müdürlüğün iznini almak şartı ile yapmakla mükellef oldukları 8 inci maddede özellikleri belirtilen tesislerin yerine bu tesislerin keşif bedelinden aşağı olmamak üzere nizami ölçülerde bir başka spor tesisi yaptırılabilir.

Teknik Yardım

Madde 7- Kuruluşların yapacakları spor tesislerinin her türlü proje, detay ve ölçüleri, Genel Müdürlükten temin edilir. Genel Müdürlüğünün uygun görmesi halinde projelerini kuruluşlar kendileri de hazırlayabilir. Bu projelerin Genel Müdürlükçe tasdiki şarttır.

Spor Tesislerinin Özellikleri

Madde 8- Kuruluşların yapmakla yükümlü oldukları tesislerin özellikleri aşağıda belirtilmiştir.

a) Voleybol sahası (Açık)

15 x 25 metre ebadında zemini beton, asfalt veya antuka kaplamalı, ağ dikmeleri bulunana oyun alanıdır.

b) Basketbol sahası (Açık)

20 x 32 metre ebadında zemini beton, asfalt veya antuka kaplamalı, potaları bulunan oyun alanıdır.

c) Hentbol sahası (Açık)

25 x 50 metre ebadında zemini beton, asfalt veya antuka kaplamalı oyun alanıdır.

d) Futbol sahası (Açık)

Emniyet payı hariç en fazla 120 x 90 en az 90x 45 metre ebadında çevresi 2 metre yüksekliğinde kafes tel örgüyle çevrilmiş drenajlı, çim veya toprak kum yüzeyli oyun alanıdır.

e) Spor salonu

Yekpare en az 400 metrekare oyun alanı ve salon kaplaması üzerinden 7.05 metre yüksekliğe sahip zemini ahşap veya sentetik kaplamalı yeteri kadar soyunma odası, duş, wc ve idari büroları bulunan spor salonudur.

Kuruluşlar, yukarıda belirtilen tesislerin yanı sıra özel ihtisası gerektiren spor salonu ile diğer tesisleri yapmak istedikleri takdirde, söz konusu tesisin projesini Genel Müdürlüğe tasdik ettirmek zorundadırlar. Genel Müdürlük tesisin projeye uygun yapılıp yapılmadığını inşaatın yapım sahasında kontrol ettirebilir.

Duyuru

Madde 9- Kuruluşların 5 inci madde uyarınca bildirdikleri memur ve işçi sayısı toplamına göre yapacakları spor tesislerin cinsi, adedi ve özellikleri Genel Müdürlükçe ilgili kuruluşlara duyurulur.

Proje Değişikliği

Madde 10- Kuruluşlar, 6 ve 8 inci maddelerde belirtilen yapmakla mükellef oldukları spor tesislerinin projelerinde değişiklik veya başka bir tesis yapmak istedikleri takdirde, konu Genel Müdürlükçe incelenip karar verilir. Bu istek kabul edilmediği takdirde kuruluşlar yükümlü oldukları tesisleri yapmak zorundadır.

Yeterli ve Uygun Alan Bulunmaması

Madde 11- Bu yönetmelikte belirtilen spor tesislerini yapmakla yükümlü olan kuruluşlar, söz konusu spor tesislerine yapacakları kendi yerleşim alanlarında yeterli ve uygun nitelikte saha bulamadıkları takdirde, tesislerini o kuruluştaki çalışanların en kolay ve en iyi bir şekilde yararlanabileceği her hangi bir yerde yapabilirler.

Aynı Alan Üzerinde Bulunan Kuruluşlar

Madde 12- Bu yönetmelikte belirtilen spor tesislerini yapmakla yükümlü olan kuruluşlar. Bir yerleşim bölgesinde birden çok sayıda yerleşmiş durumda iseler bu kuruluşlar istedikleri takdirde ve topluca müracaat etmeleri halinde her birinin yükümlülüklerinin toplam değerinden aşağı olmamak şartı ile spor tesisleri yapma istekleri Genel Müdürlükçe karara bağlanır.

İlave Spor Tesisi

Madde 13- Kuruluşlar yükümlü oldukları spor tesislerini yaptıktan sonra istihdam ettikleri memur ve işçi sayısında artış olması halinde, ilave tesis yapılması konusunda Genel Müdürlük karar verir.

Personel, araç ve Gereç Temini ve Tesislerin Faal Durumda Bulundurulması

Madde 14- Kuruluşlarca yapılan spor tesislerinin bakım ve onarımı ile personel ve her türlü araç gereç ihtiyacı kendileri tarafından karşılanarak tesisler faal durumda bulundurulur.

Tesislerin Kullanım ve Denetimi

Madde 15- Kuruluşların yaptıkları spor tesislerinden (Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Teşkilatı Hariç) kendi personelinin boş kalan zamanlarda amatör spor kulüpleri ile öğrenciler ve çevre halkı yararlanabilirler. Bu tesislerin kullanımında, milli ve temsili çalışmalar yapılmak istendiğinde öncelik tanınır.

Kuruluşların yaptıkları tesisler sportif faaliyetler dışında başka amaçla kullanılamaz. Genel Müdürlük ve İl ve İlçe Beden Terbiyesi ve Spor Başkanlıkları tesislerin amacı dışında kullanılıp kullanılmadığını her zaman denetlemeye yetkilidir.

Antrenör İstihdam Etme Zorunluluğu

Madde 16- Her kuruluş yapmak zorunda olduğu tesisin özelliğine göre en az bir dalda antrenör istihdam etmek zorundadır.

Kuruluşlar, kendi personeli arasında, Genel Müdürlüğün, antrenör yönetmeliğinde aranan niteliklere haiz kişileri Genel Müdürlüğün açacağı kurslara göndererek de antrenör ihtiyacını karşılayabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Tesis yapımının tespiti

Madde 17- Kuruluşlar yapmakla yükümlü oldukları spor tesislerini bitirip, Genel Müdürlüğe bildirirler. Yapılan tesisin kullanılabilir durumda olup olmadığı, Genel Müdürlükçe Teşekkül ettirilen ve ilgili kuruluş temsilcilerinin de katılacağı komisyonun raporu ile belirlenir.

Komisyon tarafından verilen raporda tesisin hizmete açılmasının mümkün olmadığı belirtildiği takdirde, eksiklikler Genel Müdürlük tarafından bir yazı ile kuruluşa bildirilir. Kuruluş Genel Müdürlük verilen süre içerisinde eksiklikleri tamamlamak zorundadır. Aksi takdirde bu kuruluşlar hakkında bu yönetmeliğin 19 uncu maddesindeki cezai hükümler uygulanır.

Tesislerin Yapım Süresi

Madde 18- Kuruluşlar, yapmakla zorunlu oldukları 6 ncı ve 8 inci maddelerde belirtilen tesislerin bu yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren 2 yıl içerisinde hizmete hazır hale getirmek zorundadırlar.

Ayrıca, özel ihtisas gerektiren spor tesisleri ile projede değişiklikleri Genel Müdürlükçe kabul edilen spor tesisleri ve ilave spor tesislerinin bitim süreleri Genel Müdürlükçe tespit edilip ilgili kuruluşlara bildirilir.

Cezalı Duruma Düşme

Madde 19- Kuruluşlar, bu yönetmelik hükümleri uyarınca yapmak zorunda oldukları spor tesislerini belirlenen süre içerisinde yapmadıkları ve yine bu süre içinde antrenör tutmadıkları takdirde 3289 sayılı kanununun 26 ıncı maddesinde öngörüldüğü üzere sürenin bitiminde ve müteakip her yıl, tebliğ tarihinde çalıştırdıkları her memur ve işçi için, o tarihte yürürlükte bulunan brüt asgari ücretin 1/3'ü tutarındaki bir cezayı en geç bir ay içerisinde ödemek zorundadırlar. Bu süre içerisinde ödenmeyen cezalar, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkına Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil olunur. Tahsil olunan bu paralar her ay veya üç ayda bir Türk Sporunu Teşvik Fonu'na intikal ettirilir.

Spor tesisini cezalı olarak yapmaya devam eden kuruluşun cezasının durdurulabilmesi için spor tesisinin bittiğinin Genel Müdürlüğe bildirilmesi ve Genel Müdürlükçe bu Yönetmeliğin 17 nci maddesi uyarınca tespitinin yapılması gerekir. Cezanın bitim tarihi, spor tesislerinin bitirildiğinin ve hizmete açılmasında bir mahzurun olmadığı raporla belirlendiği tarihtir.

Tesislerin Kayıtları

Madde 20- Tesis yapma mükellefiyeti olan her kuruluş için Genel Müdürlükçe bir dosya açılır.

Bu dosyada,

- a) Kurum tesis sicil kartı,
- b) İnşaat tatbikat projeleri,
- c) İlave yaptığı takdirde ilave tatbikat projeleri,
- d) Kurum personel adedini gösteri bir liste,
- e) Tesisleri dört ayrı cepheden(iç ve dış) çekilmiş fotoğrafı, bulunur.

Tesis Dağılımı

Madde 21- Genel Müdürlük, Kurumların İşçi ve Memur sayısına göre spor tesisi yapma yükümlülüklerinde, yörelerdeki spor tesisi sayısını ve dağılımını dikkate alarak değişiklik ve düzenleme yapabilir.

Kamu kuruluşları, spor tesisini öncelikle personelinin yoğun olduğu mahallerde yaparlar. Aynı kuruluş tarafından birden fazla tesis yapılmasını gerektiren hallerde spor tesislerinin belirli yaşam merkezlerine yığılmalarını önlemek ve aynı zamanda tesislerin yurt sathına dengeli bir şekilde yayılmasını sağlamak amacıyla tesislerin hangi mahallerde (İl, İlçe, Bucak ve Köy düzeyinde) yapılacağını Beden Terbiyesi Spor Genel Müdürlüğü tespit ve ilgili kamu kuruluşuna tebliğ eder. Tesislerin yapılacağı mahalın taspitinde tesisi yapacak olan kuruluşun bir temsilcisi bulunur.

Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra, personel sayısındaki azalma

Madde 22- 3289 Sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra istihdam edilen personel sayısı, Genel Müdürlükçe kabul edilecek zorunlu sebepler dışında 6 ıncı maddedeki sınırlar altına düştüğü takdirde Kanun yayımı tarihindeki personel sayısı esas alınır.

Kuruluşların sonradan yapacağı tesisler

Madde 23- Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte spor tesisleri bulunan kuruluşların yapacakları tesisler bu tesislere ilaveler veya değişiklikler, kuruluşların mevcut tesislerini beyanlarından sonra, bu yönetmelik yükümleri çerçevesinde Genel Müdürlükçe belirlenir.

Türk Silahlı Kuvvetleri ile İlgili Hükümler

Madde 24- Bu yönetmeliğin yürütülmesinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin mevzuatı saklıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Son Hükümler

Yürürlük

Madde 25- 3289 Sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 28 inci maddesi uyarınca 10 uncu maddenin verdiği yetkiye dayanarak Merkez Danışma Kurulu'nca hazırlanan bu Yönetmelik, Resmi Gazete de yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 26- Bu Yönetmeliği Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürü Yürütür.

EK-2

Yönetmelikler

Devlet Bakanlığından :

26.03.1990 Sayı: 20473

10/5/1987 Tarih ve 19456 Sayılı Resmi Gazete’de Yayınlanan Memur ve İşçi Sayısı Beş yüzden fazla olan Kamu ve Özel Sektör Kuruluşları ile Fabrikaların Yapmakla Mükellef Oldukları Spor Tesisleri Hakkındaki Yönetmeliğin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesinde ve Geçici Bir Madde İlave Edilmesine Dair Yönetmelik

Madde 1- Memur ve İşçi Sayısı Beş yüzden Fazla Olan Kamu ve Özel Sektör Kuruluşları ile Fabrikaların Yapmakla Mükellef Oldukları Spor Tesisleri Hakkındaki Yönetmeliğin 5 inci maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Memur ve İşçi Sayısının Tespiti

Madde 5- Kuruluşlar her yıl Ocak ayı sonuna kadar çalıştırdıkları memur ve işçi sayısını bir yazıyla Genel Müdürlüğe bildirmek zorundadırlar. Genel Müdürlük gerektiği takdirde kuruluşların çalıştırdıkları memur ve işçi sayısını tespit amacıyla Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Bölge Çalışma Müdürlüğü, Devlet İstatistik Enstitüsü, T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü ve Sosyal Sigortalar Kurumu gibi kuruluşlardan bilgi alır.

500 Sayısının tespitinde, kuruluşların Merkez ve Taşra Teşkilatında çalışan işçi ve memur sayısının toplamı esas alınır, ancak geçici işçiler bu sayıya tabii değildir. Vardiyalı çalışan işyerlerinde ise normal mesai içinde çalışan işçi ve memurları sayısı geçerlidir.”

Madde 2- Yönetmeliğin 6 ıncı maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Personel Sayısına Göre Yapılacak Spor Tesisleri

Madde 6- Kuruluşların memur ve işçi sayısına göre yapmak zorunda oldukları spor tesisleri aşığıda belirtilmiştir.

- a) Memur ve işçi sayısı 500 – 750 arasında olan kuruluşlar seyircisiz spor salonu,
- b) Memur ve işçi sayısı 751 – 1000 arasında olan kuruluşlar seyircisiz spor salonu ve basketbol veya voleybol sahası,
- c) Memur ve işçi sayısı 1001 – 1500 arasında olan kuruluşlar 250 seyirci kapasiteli spor salonu ve açık basketbol ile voleybol sahası,
- d) Memur ve işçi sayısı 1501 – 2000 arasında olan kuruluşlar 250 seyirci kapasiteli spor salonu ve 500 seyirci kapasiteli futbol sahası,
- e) Memur ve işçi sayısı 2001 – 2500 arasında olan kuruluşlar 500 seyirci kapasiteli spor salonu ve 1000 seyirci kapasiteli futbol sahası,

- f) Memur ve işçi sayısı 2501 – 3000 arasında olan kuruluşlar 500 seyirci kapasiteli spor salonu, 1500 seyirci kapasiteli futbol sahası ile açık basketbol ve voleybol sahası,
- g) Memur ve işçi sayısı 3000'den fazla olan kuruluşlar fazla çalıştırdıkları personel için dilimine göre (f) bendine ilaveten a, b, c, d, e bendlerinde yazılı olanlardan birini veya her 3000 personel için personelin yoğun olduğu yerlerde (f) bendinde yazılı olan tesisleri yaparlar.”

Kamu ve Özel Sektör Kuruluşlarında çalıştırılan personele çeşitli yerleşim merkezlerinde bulunmakta ise Tesisler Genel Müdürlüğün görüşü de alınmak suretiyle personel çoğunluğunun bulunduğu yerlerden başlanılarak diğer yerlere de yapılabilir.

Yer temininde güçlük çekilmesi halinde kuruluşlar, Genel Müdürlüğün uygun görüşü alınmak şartıyla yapmakla mükellef oldukları 8 inci maddede özellikleri belirtilen tesislerin yerine bu tesislerin keşif bedelinden aşağı olmamak üzere nizami ölçülerde bir başka spor tesisi yaptırabilirler.

Madde 3- Yönetmeliğin 7 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Teknik Yardım

Madde 7- Kuruluşlar yapacakları spor salonları için her türlü teknik bilgiyi Genel Müdürlükten temin edebilirler. Ancak; kendi hazırlayacak projeleri Genel Müdürlükçe uygun görüldükten sonra uygulayabilirler.”

Madde 4- Yönetmeliğin 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Spor Tesislerinin Özellikleri

Madde 8- Kuruluşların yapmakla yükümlü oldukları tesislerin özellikleri aşağıda belirtilmiştir.

a) Voleybol Sahası (Açık)

15 x 25 metre ebadında, zemini beton, asfalt veya antuka kaplamalı, ağ dikmeleri bulunan otun alanıdır.

b) Basketbol Sahası (Açık)

20 x 32 metre ebadında, zemini beton, asfalt veya antuka kaplamalı, potaları bulunan oyun alanıdır.

c) Futbol Sahası

Emniyet payı harici en fazla 120 x 90 en az 90 x 45 metre ebadında, çevresi iki metre yüksekliğinde kafes tel örgü ile çevrilmiş drenajlı çim veya toprak yüzeyli oyun alanıdır. Futbol sahası yapan kuruluşlar en az iki odalı soyunma odası yaparlar.

d) Spor Salonu

Yekpare en az 20 x 32 metre oyun alanı ve salon kaplaması üzerinden 7,05 metre yüksekliğe sahip zemini ahşap veya sentetik kaplamalı yeteri kadar soyunma odası, duş, WC, ve idari büroları bulunan spor salonudur.

Kuruluşlar yukarıda belirtilen tesislerin yanı sıra özel ihtisası gerektiren spor salonu ile diğer tesisleri yapmak istedikleri takdirde, söz konusu tesisin projesi için Genel Müdürlüğün uygun görüşünü almak zorundadırlar. Genel Müdürlük tesisin projeye uygun yapılıp, yapılmadığını inşaatın yapım sahasında kontrol ettirebilir.”

Madde 5- Yönetmeliğin 11 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 11- Bu Yönetmelikte belirtilen spor tesislerini yapmakla yükümlü olan kuruluşların, bu tesisler için kendi yerleşim alanlarında yeterli ve uygun saha bulunmaması veya kuruluşun yerleşim yerinin meskun alan dışında veya kuruluşun bulunduğu il sınırları içinde spor tesisine ihtiyaç olmaması durumunda Genel Müdürlüğün uygun göreceği bir yere veya herhangi bir il’e (tercihen kalkınmaya öncelikli il’ lere) söz konusu tesisin yapımı aktarılabilir.

Ayrıca, arsa sorunu olan yerlerde Genel Müdürlük arsa temin edebilir. Bu durumda kuruluşlar yapmakla yükümlü oldukları tesisin iki katı değerinden az olmamak üzere tesis yaparlar. Genel Müdürlükçe temin edilen arsa üzerine meskun inşaatı yapmak hakkı ve bu hakka istinaden yapılacak inşaat ve diğer mihaniki tesisat taraflar arasında yapılacak protokol hükümleri ile bağımlı irtifak hakkı olarak inşaat ve tesisatı yaptıran kuruluş adına tapu siciline kaydedilir. İrtifak hakkı süresince tesisin bakım ve onarımı kuruluş tarafından yapılır. İrtifak hakkının süresinin hitamında bakım ve onarımı yapılmış kullanılır durumda tesis Genel Müdürlüğe teslim ve mülkiyeti devredilir. Tesisin yapım ve irtifak hakkı süresi Genel Müdürlük ile kuruluş arasında yapılacak Protokol ile belirlenir. İrtifak hakkı süresince tesisin Genel Müdürlükçe müsabaka ve antrenmanlarda kullanımı Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri ile kuruluş arasında her yıl yapılacak programa ilişkin Protokol ile belirlenir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce temin edilecek arsa üzerinde, yükümlü kuruluş adına tesis edilecek irtifak hakkı (inşaat hakkı) süresinin son bulmasından itibaren yapılan tesislerde, kuruluş ve fabrikalarının personelinin ve spor klüplerinin bu tesislerden yararlanmaya ne suretle devam edeceği irtifa hakkı tesisin dayanak teşkil eden protokolle tespit edilir. Söz konusu kuruluşların elemanlarının ve spor klüplerinin kuruluşun yerleşim yeri itibariyle bu tesislerden yararlanmaları imkanı olmadığı takdirde Genel Müdürlüğe ait tesislerden yararlanmaları sağlanır. Bu takdirde tesisin bakım ve onarımı kuruluş ile Genel Müdürlük veya İl Müdürlüğü arasında yapılacak protokolle belirlenir.

Belediyeler yapmakla mükellef oldukları spor tesislerinin keşif tutarının iki katından az olmamak kaydı ile Genel Müdürlük ile mutabakata varmak şartıyla spor tesisi yapımına uygun arsanın mülkiyetini Genel Müdürlüğe devredebilirler. Bu ahvalde belediye yükümlülüğünü yerine getirmiş addedilir. Genel Müdürlük bu arsa üzerine kendisi spor tesisi yapabileceği gibi bu maddenin birinci fıkrası uyarınca bir başka kuruluşa da bu arsayı tahsis edebilir. Mezkür belediye elemanlarının bu tesislerden faydalanması programa bağlı Protokolle sağlanır.”

Madde 6- Yönetmeliğin 18 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tesislerin Yapım Süresi

Madde 18- Kuruluşlar yapmakla zorunlu oldukları 6 ıncı ve 8 inci maddelerde belirtilen tesisleri, Ana yönetmeliğin yayım tarihi olan 10/05/1987 tarihinden itibaren 4 yıl içerisinde hizmete hazır hale getirmek zorundadırlar.

Özel ihtisası gerektiren spor tesisleri ve ilave spor tesislerinin bitim süreleri Genel Müdürlükçe tespit edilip ilgili kuruluşlara bildirilir.

Genel Müdürlüğün uygun görmesi halinde kuruluşların belli bir seviyeye getirdikleri spor tesisi inşaatlarına süre uzatımı verilebilir.”

Madde 7- Yönetmeliğe aşağıdaki geçici madde ilave edilmiştir.

“Geçici Madde 1- 10 Mayıs 1987 tarih ve 19456 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanan Memur ve İşçi Sayısı Beş yüzden Fazla Olan Kamu ve Özel Sektör Kuruluşları ile Fabrikaların Yapmakla Mükellef Oldukları Spor Tesisleri Hakkındaki Yönetmelik gereğince yükümlü oldukları spor tesislerini, 10 Mayıs 1989 tarihinden bu yönetmeliğin yayımı tarihine kadar yapmayanlar hakkında ceza uygulanmaz.”

Yürürlük

Madde 8- 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 10 ve 26 ıncı maddeleri gereğince Merkez Danışma Kurulu’nca hazırlanan bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 9- Bu Yönetmelik hükümleri Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü yürütür.

EK-3

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünden: 15.06.1991 Sayı 20902
Memur ve İşçi sayısı Beş Yüzden Fazla Olan Kamu ve Özel Sektör
Kuruluşları ile Fabrikaların Yapmakla Mükellef Oldukları Spor Tesisleri
Hakkında ki Yönetmeliğin Geçici Maddesinin Değiştirilmesine Dair
Yönetmelik

Madde 1- Memur Ve İşçi Sayısı Beş Yüzden Fazla Olan Kamu ve Özel Sektör Kuruluşları ile Fabrikaların Yapmakla Mükellef Oldukları Spor Tesisleri Hakkında ki Yönetmeliğe 26 Mart 1990 tarih ve 20473 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelikle eklenen geçici maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ Geçici Madde 1- Spor Tesisi yapma mükellefiyetini, 10 mayıs 1992 tarihine kadar yerine getirmeyen kuruluşlar hakkında cezai müheyyide uygulanmaz.”

Madde 2- Bu Yönetmelik 10/5/1991 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu Yönetmeliği Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yürütür.

EK-4

**ÖZEL ve KAMU İŞLETMELERİNİN SPORA BAKIŞ AÇILARINI
DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK ANKET FORMU**

Sayın Yönetici,

Araştırmacı Demet Demir, Eskişehir’de Özel ve Kamu İşletmeleri’nde işletme çalışanlarının işletme içerisindeki spor organizasyonlarına katılabilme ve işletmelerin işletme içerisindeki spora bakış açılarının belirlenmesi amacıyla bilimsel bir çalışma yapmayı planlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda işletmenizin spor politikası ve sizin görüşleriniz büyük önem taşımaktadır.

Elinizdeki anket bu verilerin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Anket formu içerisinde 25 adet soru bulunmaktadır. Lütfen soruların her birine size uygun olan cevabı işaretleyerek doldurunuz. Bu anket sadece bilimsel amaçlı yapılmış olup, cevaplarınız hiçbir amaçla kullanılmayacak ve gizliliğine büyük önem gösterilecektir. İlgi ve katkınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Anadolu Üniversitesi
Beden eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Prof. Dr. Fethi HEPER

1. Mülkiyetine göre işletmenizin türü nedir?
a) Özel işletme b) Kamu işletmesi
2. Hukuki yönden işletmenizin yapısı nedir?
a) Kollektif Şirket f) Katma Bütçeli İşletmeler
b) Adi Komandit Şirket g) Özel Bütçeli Devlet İşletmeleri
c) Anonim Şirket h) Mahalli İdarelere Bağlı İşletmeler
d) Limited Şirket ı) Kamu İktisadi Teşebbüsler
e) Genel Bütçeye Dahil İşletmeler ve İktisadi Devlet Teşekkülleri
3. Bugün için işletmenizde çalışan eleman sayısı kaçtır?
a) 500'den az
b) 500-750 kişi
c) 751-1000 kişi
d) 1001-1250 kişi
e) 1251-1500 kişi
f) 1501 ve üzeri
4. İşletmenizde çalışan elemanların cinsiyet özelliklerine göre sayısal dağılımda hangisi daha fazladır?
a) Bayan b) Erkek
5. İşletmenizdeki personelin çalışma saatleri nasıldır?
a) Tek (vardiya)
b) İki (vardiya)
c) Üç (vardiya)
6. İşletmelerin bünyesinde sportif organizasyonların düzenlenmesine ilişkin olarak aşağıda birtakım açıklamalar verilmiştir. Bu açıklamalardan ön planda tuttuğunuz maddeye (1), en son maddeye (6) gelecek şekilde sıraya diziniz.
() a) Elemanların serbest zamanlarını anlamlı, ortaklaşa ve aktif bir şekilde gerçekleştirmesi.
() b) İş ortamında ortaya çıkabilecek stres ve hastalıklara karşı direnç kazanmak.
() c) İşletme içinde elemanların çalışma verimini arttırmak.
() d) Elemanların kendilerini bir kuruma ait olarak görmeleri ve bir aile ortamının yaratılması
() e) Elemanların birbirleriyle ve kurum yöneticileriyle aralarındaki iletişimi geliştirmek.
() f) Elemanların sosyal bir faaliyete katılmasını sağlamak.
7. İşletmenizde çalışan personeliniz için sportif etkinlikler yaptırabiliyor musunuz?
a) Evet b) Hayır
(Yanıtınız evet ise 8. soruya geçin.) (Yanıtınız hayır ise 12. soruya geçin.)
8. Bu sportif etkinlikler nelerdir?
a) Atletizm e) Masa Tenisi
b) Basketbol f) Tenis
c) Futbol g) Voleybol
d) Hentbol h) Diğer
9. Elemanlarınızın bu etkinliklerden herhangi bir tanesine katılabilme sıklığı nedir?
a) Haftada bir gün d) Haftada dört gün
b) Haftada iki gün e) Haftada beş gün
c) Haftada üç gün f) Haftada altı gün

10. Elemanlarınıza bu etkinliklere katıldıklarında bir çalışma için ne kadar süre izin verebiliyorsunuz?
- 30 Dk.
 - 1 saat
 - Sadece dinlenme aralarında
11. Elemanlarınıza spor yapabilmeleri için varolan spor alanlarınız nelerdir?
- Açık Basketbol Sahası
 - Açık Voleybol Sahası
 - Spor Salonu
 - Futbol Sahası
 - Kondüsyon Merkezi
 - Masa Tenisi Oyun Alanı
 - Tenis kortu
 - Yüzme havuzu
 - Spor yapmak amacıyla ilgili bir alan yoktur
12. Elemanlarınıza sportif etkinlikler yaptırılmaması hangi nedenden kaynaklanmaktadır?
- Sportif etkinlikler için zaman ayrılması işgücü kaybına neden oluyor.
 - Bu tür etkinlikler için yapılacak saha ve malzeme alımı için ayrılacak parasal kaynak yok.
 - Çalışma alanı içinde bu tür tesislerin yapımı için gerekli alan yok.
 - Elemanlardan bu tür etkinlikler için hiçbir istek gelmedi.
 - Şimdiye kadar bu tür etkinlikler yaptırmayı düşünmedik.
13. İşletmeniz içinde spor organizasyonlarının düzenlenebilmesi için bir birim oluşturduğunuzmu?
- Evet
 - Hayır
14. Oluşturulan bu birim işletme içinde hangi birime bağlı olarak çalışmaktadır?
- Müdür
 - Yönetim Kurulu
 - Personel Müdürlüğü
 - Sosyal Hizmetler Müdürlüğü
 - Bağımsız
 - İnsan Kaynakları Müdürlüğü
 - Diğer
15. İşletme dışında herhangi bir spor organizasyonuna destek verdiniz mi/veriyor musunuz?
- Evet
 - Hayır
- (Yanıtınız evet ise 16. soruya geçin.) (Yanıtınız hayır ise 18. soruya geçin.)
16. İşletmeniz spor organizasyonlarına destek verme şekli ne yönlüdür?
- Parasal yardım.
 - Malzeme ve araç gereç yardımı.
 - Kurum içi spor alanlarının kullanılması.
 - Kurum içi eleman yardımı.
 - Spor alanında panel, seminer ve kongre gibi sportif etkinlikleri düzenlemek veya düzenlenen etkinlikleri desteklemek.
17. İşletme dışında bu tür sportif organizasyonları destekleme amacınıza yönelik aşağıda bir takım açıklamalar verilmiştir. Bu açıklamalardan ön planda tuttuğunuz maddeye (1), en son maddeye (5) gelecek şekilde sıraya diziniz.
- İşletmenin reklam faaliyetlerine katkı sağlamak.
 - Yapılan harcamaların kurum gideri olarak gösterilmesi.
 - Ülke düzeyinde sporun gelişimine katkıda bulunmak.
 - İşletmenin bulunduğu çevreye hizmet etmesini sağlamak.
 - Personelimizin işletmeye olumlu bakış içinde olmasını sağlamak.

18. İşletme bünyesinde faaliyet gösteren bir spor kulübünüz var mı?
 a) Evet b) Hayır
 (Yanıtınız evet ise 19. soruya geçin.) (Yanıtınız hayır ise 23. soruya geçin.)
19. Kulübün faaliyet gösterdiği branşlar nelerdir?
 a) Atletizm f) Tenis
 b) Basketbol g) Voleybol
 c) Futbol h) Yüzme
 d) Hentbol ı) Diğer
 e) Masa tenisi
20. Kulüp bünyesinde yer alan sporcular içinde işletmenizde çalışan eleman sayısı kaçtır?
 a) 2-6
 b) 7-11
 c) 12-16
 d) 17-21
 e) 22 ve üzeri
 f) İşletmede çalışan aynı zamanda da spor kulübümüzde yer alan sporcu yok.
21. Spor kulübünüzde çalışan antrenör sayısı kaçtır?
 a) 1
 b) 2
 c) 3
 d) 4
 e) 5 ve üzeri
22. Spor kulüp bünyesinde çalışan antrenörlerinizin kaç tanesi işletme elemanınızdır?
 a) 1
 b) 2
 c) 3
 d) 4
 e) 5 ve üzeri
23. İşletme içerisinde spor organizasyonlarını daha etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi için bu konuda uzmanlaşmış farklı bir kurumdan yardım almak ister misiniz?
 a) Evet b) Hayır
24. İşletmenizin sportif etkinlikler için bir yıllık bütçeden ayırdığı fon bütçenin ne kadarını oluşturmaktadır?
 a) %1 ve altı
 b) %2
 c) %3
 d) %4 ve üzeri
 e) Bütçeden ayrılan böyle bir fon yok.

25. Aşağıda işletmenizde ki sportif etkinliklerinin planlamasında karşılaştığınız sorunlara ilişkin bazı açıklamalar verilmiştir. Bu açıklamalardan ön planda tuttuğunuz maddeye (1), en son maddeye (6) gelecek şekilde sıraya diziniz.

- a) İşletme elemanları spora karşı ilgisiz.
- b) İşletme elemanları çalışma saatleri içinde spor yapabilecek zamana sahip değiller.
- c) İşletme içinde spor yapabilecek alanların olmaması.
- d) İşletme elemanlarının spor yaptıktan sonra iş başı yapmada zaman kaybının yaşanması.
- e) İşletmemizde sportif etkinlikleri sistemli bir şekilde organize edebilecek bir spor uzmanının olmayışı.
- f) İşletme yöneticilerinin elemanlarını bu tür etkinliklere yeterince teşvik etmemesi.